

OFFISERSBLADET

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

4
2016

Robert Mood

takker av etter 39 års tjeneste

Forsvarsmateriell

etablerte bredbånd i Arktis!

Oberst Ingrid Gjerde

om krigsskoleutdanningen

VELGER NORGE TYSK UBÅT IGJEN?

**Litt av hvert
Kjekt å ha!
Hva skjer?**

HIGH PRECISION OVER LONG DISTANCES

The 155 mm High Explosive Extended Range (HE-ER) can be fired more than 40 km from a K-9 L52 gun. Low round to round dispersion, combined with an enhanced blast and fragmentation effect, optimizes the impact on semi-hard targets at long firing ranges. The round is designed to defeat light armor and soft targets, and for increased flexibility incorporates an interchangeable base bleed and hollow base. Nammo's 155 mm HE-ER ammunition is designed to significantly strengthen the effect of the artillery.

Nammo

SECURING THE FUTURE

Hvem tør kjøre bil uten forsikring?

Det er vel ingen som tar sjansen på det, og det er ikke lovlig engang. Men sannelig er det ikke det Storting og Regjering gjør med sikkerhetspolisen til Kongeriket Norge. Sikkerhetspolisen heter Forsvaret, og den politen er snart ikke verdt papiret den er skrevet på. I skrivende stund er ikke Langtidsmeldingen for Forsvaret lagt frem, og det er flere enn meg som ikke har tro på nødvendige budsjettøkninger. Mange frykter at det ikke engang blir tilført midler til å tilfredsstille Forsvarssjefens minimumsløsning i hans fagmilitære råd.

Situasjonen er mer alvorlig enn folk er klar over. Leire, baser legges ned i hopetall og selges til sivile formål. Hæren over for lite og helt nødvendige materiell-investeringer ser ut til å bli skjøvet ut i tid. Sjøforsvaret seiler for lite, materiellkategorier legges til kai, vedlikeholds-etterslepet er der fortsatt og Kystjegerkommandoen blir utrolig nok nedlagt. Luftforsvaret sliter vedlikeholdsmessig med tilårskomne F-16 og SeaKing redningshelikoptre, og gruer seg til fremtidige driftsbudsjetter der våre F-35 vil ta store deler av kaka. Heimevernet reduseres ytterligere og Cyberforsvaret har fått en milliard i nedtrekk på sitt budsjett. Noe som i seg selv er oppsiktsvekkende, når cyberangrep og hacking er og vil bli en alvorlig trussel mot samfunnet (Politiet sliter faktisk også med knappe ressurser til jobben med å beskytte oss mot terror og kriminalitet).

Så til vårt dyktige og lojale personell. De har jo alltid vært Forsvarets viktigste ressurs. Men hva er i ferd med å skje? Den ene fordelen etter den andre forsvinner, blant annet årlig gratis, feriestedet Håøya, Forsvarets låneordning og økonomisk rådgivning. Og det er vel bare et tidsspørsmål før lønn for krigsskole-kadetter forsvinner og husleien på Forsvarets hus/leiligheter markedsreguleres (les: økes kraftig). Er det slik vi skal rekruttere unge til å starte en karriere i Forsvaret? Er det slik vi beholder personellet? Skaper dette trivsel og motivasjon? Neppe. Vel, nå får det være nok negative bølger for denne gang.

I denne utgaven presenteres en av de to gjenværende kandidatene til å bli Norges nye ubåt, det tyske Thüßen Krupp Marine Systems 212A. Neste utgave tar for seg den franske DCNS ubåten Scorpene-klassen. La oss håpe på en reell fagmilitær vurdering av de to kandidatene. Til slutt må jeg nevne innslaget i NRKs Brennpunkt torsdag 8. juni, der tidligere mangeårige leder av Politiets spesialstyrke Delta Anders Snortheimsmoen, var svært åpen og ærlig om budsjettkrigen internt i Politiet, manglende tillitt til Politidirektoratet, og sendrekthet i avgjørelsen på nytt beredskapsbygg og behovet for nye Politihelikoptre. Han sa også rett ut at de ved to meget skarpe situasjoner, fra øverste ledelse, fikk nei til helikopterstøtte av Bell helikopter og SeaKing redningshelikopter. Kan dette være mulig? Begrunnelsen skal ha vært at Delta skulle transporteres og at de ved én anledning skulle ha med seg en sniper/skarpskytter. Her må det være noe galt med kommando-linjene og/eller kommunikasjonen.

Jeg vil avslutte med å ønske alle en kjempegod sommer, med godt vær, god mat og godt drikke, samt kvalitetstid sammen med familie og venner! :)

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

4
juni 2016

OFFISERSBLADET

ORGAN FOR BEFALETS FELLESGRUPP

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
E-post: post@bfo.no
Internett: www.bfo.no

OFFISERSBLADETS TILSYNSKOMITÉ:

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til tilsynskomiteen@bfo.no

ANSVARLIG UTGIVER:

Jens Jahren, leder BFO

REDAKTØR:

Einar Holst Clausen

REDAKSJON OG ABONNEMENTSAVDELING:

Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 43
E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

ANNONSEANSVARLIG:

SALGSFABRIKKEN AS

2211 Kongsvinger
caroline@salgsfabrikken.no. Mobil: 918 14 222

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes. Usignert innhold er redaksjonelt.

GRAFISK PRODUKSJON:

Design: punkt&prikke punktpricke@me.com
Trykk: UnitedPress Poligrafija

BILDER: Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvaret.

FORSIDE:

HDW-klasse 212A Thüßen Krupp.
En av kandidatene til ny norsk ubåt.
Foto: Thüßen Krupp.

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 17. juni 2016
(Bekreftet opplag 2015: 10.182)

UTGIVELSESPLAN 2016:

NUMMER	MATR.FRIST	UTGIVELSE
5 september	15/8	2/9
6 oktober	7/10	28/10
7 desember	21/11	9/12

Offisersbladet drives etter redaktørplakaten.

FØLG BFO PÅ:

facebook.com/bfo.no
twitter.com/bfo12
instagram.com/bfo12

Kompakt MTI 3-sesong

Tyin MTI Winter

Denali MTI

MAMMUT – Spesialist på soveposer

Vårt store utvalg av soveposer er bygget på kunnskap og erfaring vi har samlet siden Ajungilak begynte sin virksomhet i 1855. Stadig innovasjon og utvikling, både på fyllmaterialer og formgivning av posene, gir deg en sikkerhet for god søvn på tur. Med spesialtilpassede poser for alle forhold finner du alltid en sovepose fra Mammut du kan stole på. Og i tillegg til verdens beste syntetisoveposer har vi også noen fabelaktige dunposer.... **Sov godt!**

Les mer på www.mammut.swiss

SWISS TECHNOLOGY

MAMMUT®
Absolute alpine.

FASTE SAKER:

Redaktøren: Hvem tør kjøre bil uten forsikring?	3
BFO leder: Ny langtidsplan – Forsvarets framtid	22
Giv akt!	23
Hva skjer?	24
KAFO&BESO	32
Litt av hvert	35, 45
Leserinnelegg	36
Kjekt å ha!	37
Tilbakeblikk	41
Internasjonale nyheter	58

ARTIKLER:

Kompetanse – viktigste forutsetning for operativ effekt	6
Øvelse «Joint Effort» 2016	8
Favoritt til å bli marinens nye ubåt	10
SOF-seminar arrangert for første gang!	13
Forsvaret fikk internett på 82° nord!	14
Best i klassen på Nordisk samarbeid	16
Nok en strålende flydag på Kjeller flyplass!	18
NATO Force Integration Unitt Latvia	21
UDT-messe i Norge/Lillestrøm	34
Sikkerheten i Østersjøen dramatisk svekket	38
Human Systems Integration	42
Årets Norsk Militær Tattoo	46
Mood takket av etter 39 år	48
Trump kan svekke vestlig sikkerhet	50
Tordenskiold	52
Frigjøringsdag og veterandag med viktige markeringer	56

KOMPETANSE

– viktigste forutsetning for operativ effekt

BFO har gjennom flere år vært spesielt opptatt av fire saker; Forsvarsøkonomi, utdanning, innføringen av ordning for militært tilsatte og den militære profesjon. Alle fire har vært og vil være under press i de neste årene, og de henger sammen.

FOTO: FORSVARETS MEDIESENTER/TEKST BFO

En forsvarlig og forutsigbar finansiering er selve grunnlaget for videre utvikling av forsvaret, også utdanningssystemet. Samtidig vil ny militær ordning endre mye på innholdet og forståelsen av sammenhengen mellom boklig lærdom, praktisering under veiledning og hvordan man skal bygge (sammen) en modernisert profesjon hvor både offiseren, befalet og grenaderen kjenner seg hjemme. Alt dette skjer samtidig.

Oberst Ingrid M. Gjerde, avtroppende krigsskolesjef, har levd i dette i tre år. I intervjuet har hun oppsummert disse årene, samt sett noe fremover når hun nå overlater stafettpinnen til oberst Erlend Bekkestad. Hun viser hvordan disse elementene henger sammen, samtidig som hun setter fokuset på det viktigste; de som skal være våre ledere i fremtiden – på alle nivåer.

BFO vil takke Gjerde for det hun har utrettet og utviklet som krigsskolesjef, og ønske henne lykke til i stillingen som stabssjef i Hærstaben.

HVILKE REFLEKSJONER HAR DU GJORT DEG NÅR DU NÅ FORLATER JOBBEN SOM SJEF KRIGSSKOLEN?

– Jeg føler meg svært privilegert som har fått tre år med viktige oppgaver i et fantastisk inspirerende miljø på Krigsskolen. Jeg opplever hver eneste dag som meningsfylt, fordi jeg har stor tro på det vi driver med og de jeg jobber med, både ansatte, kadetter og elever. Sammen bidrar vi sterkt til å sikre Hæren og Forsvarets operative evne for årene som ligger foran oss. Riktige strukturer, moderne materiell og høy treningsstandard er viktig for den operative evnen, men ingenting er så viktig som solid kompetanse hos de som skal planlegge og lede operasjoner.

HVA HAR VÆRT VIKTIG FOR DEG SOM KRIGSSKOLESJEF?

– I min tid har jeg lagt vekt på at den profesjonsutdanningen vi gir ivaretar tre sentrale sider av den militære profesjon. Kadettene gis forståelse av det samfunnsansvaret vi har som offiserer, nemlig legitim voldsutøvelse. Dette stiller store krav til oss da vi vet at vi i verste forstand må være forberedt på å ta liv og å ofre eget liv eller de vi er satt til å lede. Kadettene gis den ekspertise som kreves for å planlegge og lede operasjoner. Det innebærer kompetanse innenfor et bredt spekter av fagområder, som strategi, taktikk, teknologi, lederskap, språk, kulturell forståelse, jus og etikk. Og de skal ha grunnlag for å bidra i den videre utvikling av den militære kjernekompetansen.

Kadettene skal oppleve en sterk profesjonsidentitet og et samhold, som gir dem den tryggheten og styrken som kreves for å lede i de mest utfordrende situasjoner.

Vi er opptatt av å utvikle ledere med sterk integritet og god evne til kritisk og helhetlig tenkning, for å sikre at de er forberedt på å møte det uforutsette og

utfordre det bestående. Forsvarets kjerneverdier skal alltid ligge til grunn for våre handlinger, dette krever fokus og bevisstgjøring.

ER DET NOE DU HAR VEKTLAGT SPESIELT?

– I min tid som sjef er det to saker vi har hatt særskilt fokus på utover å sørge for best mulig utdanning og danning for befalelever og kadetter i dag: implementeringen av ny ordning for militært tilsatte og arbeidet med fremtidig utdanningsmodell i Forsvaret. Jeg er stolt av det vi har fått til når det gjelder Videregående befalsutdanning (VBU). På Krigsskolen har vi gjennomført fire VBU-kurs de siste par årene, og går i gang med to nye høsten 2016. Jeg mener det er et stykke igjen før vi har funnet helt riktig innhold og form på kursene, men jeg er trygg på at vi har lagt et godt fundament.

NOEN TANKER OM UTDANNINGEN I FREMTIDEN?

– Når det gjelder fremtidig utdanning i Forsvaret er jeg åpen for at det finnes alternativer til dagens modell. Men det er viktig å holde fast på en utdanning som inkluderer personlig lederutvikling for den enkelte kadett. Hver eneste kadett skal være i stand til å lede avdelinger i skarpe situasjoner kort tid etter at de tiltrer viktige stillinger i Hærens avdelinger. Jeg kan ikke understreke nok at dette er noe av det aller viktigste vi gjør for å sikre vår operative evne og på denne måten beskytte den norske befolkning. Jeg er bekymret for at man skal velge utdanningsordninger primært basert på økonomiske innsparinger. Vi må opprettholde høy kvalitet om vi skal berettigede å sende våre soldater ut i skarpe operasjoner.

Når jeg ser kvaliteten på de befalelevne og kadettene vi utdanner i dag får jeg stor tro på fremtiden til Hæren og Forsvaret. Jeg opplever dem som gjennomgående motiverte, engasjerte, intelligente og robuste. Det er en god kombinasjon for de som skal sørge for å trygge den norske befolkningen i fremtiden.

Øvelse «Joint Effort» 2016

Forvarets høyskole/Forsvarets stabsskole og Forsvarets etterretningshøyskole gjennomførte nylig en intens og realistisk fellesoperativ hovedkvartersøvelse – Joint Effort. Utgangspunktet var et FN-mandat hvor NATO var anmodet om å støtte et land på randen av kollaps.

AV OLAV AALBERG/FORSVARETS HØYSKOLE
FOTO: OFFISERSBLADET

FHS ved Forsvarets Stabsskole (FSTS) og Forsvarets Etterretningshøyskole (FEH) arrangerer øvelsen hvert år i slutten av mai. Studentene ved FHS og FEH er hovedaktører. Joint Effort avslutter stabs- og masterutdanningen for studentene ved FHS/FSTS, og er den mest omfattende øvelsen studentene ved FEH får i løpet av sitt studium. Med meget god støtte fra FOH, FEH, Cyberforsvaret, SHAPE (Supreme Headquarters Allied Powers Europe, NATOs kommandosentral i Belgia, 1GNC (1. German/ Netherlands Corps), UD, FD, Politiet, Norges Røde Kors, andre frivillige norske og internasjonale organisasjoner, og en rekke andre parter, får studentene operative utfordringer som er sammenlignbare med det som er realiteten i komplekse væpnede konflikter.

Og utfordringene er mange; Studentene må håndtere utfordringer i hele konflikt-spekteret fra «Counter Insurgency» til klassiske høyintensitets-operasjoner. Manglende ressurser, motstridende hensyn, kommunikasjonsproblemer, og samarbeid med sivile organisasjoner og myndigheter krever alle sitt.

FELLESOPERATIV RAMME

Militære fellesoperasjoner omfatter anvendelse av militærmakt i en fellesoperativ ramme. Oppmerksomheten under «Joint Effort» rettes mot betydningen og implikasjonene av aktuelle militærteoretiske perspektiver, militære doktriner, operasjonskonsepter og stabsmetodikk.

KRISEHÅNDTERING I ET USTABILT LAND

Scenariet for øvelsen er bygget på en krisehåndteringsoperasjon i et fiktivt ustabilt land. Oppdraget er å støtte den

lovlige valgte regjeringen i å bekjempe opprørere internt, samtidig som man skal forhindre at aggressive naboland blander seg inn og utvider konflikten til å gjelde hele regionen.

Scenariet for øvelsen dekker hele konflikt-spekteret fra Counter Insurgency (COIN) operasjoner mot opprørerne til høyintensitet planlegging i tilfelle et av nabolandene skulle angripe vertsnaasjonen. I år har øvelsen fokusert spesielt på helhetlig tilnærming med beskyttelse av sivile; blant annet ved å nyansere det menneskelige terrenget og hvordan aktører anvender ulike krigsmetoder, som for eksempel bruk av seksualisert vold.

I KRIGENS MIDTE

Øvelsen starter på et tidspunkt der de store landstyrkene begynner å operere i et vanskelig og kanaliserende terreng. Studentene kastes ut i en situasjon der

BFO hadde selvfølgelig en godt besøkt info-stand på Jørstadmoen.

Leder BFO Jens Jahren i samtale med den gode BFO'eren oberst Petter Lindqvist.

Fra ett av mange ops-rom. Her logistikk.

Det orienteres kontinuerlig om situasjonen i operasjons-telgen.

flere hundre tusen internt fordrevne mennesker er på flukt. NATO-styrken utsettes for stadige angrep fra en tallrik opprørsgruppe, kalt Batari Liberation Army, samtidig som isolerte folkegrupper utsettes for ekstrem vold, der opprørerne også benytter konfliktrelatert seksualisert vold som taktikk. De må forholde seg til en særdeles svak vertskapsregjering, og vanskelige logistikk- og forsyningsforhold. Ressursene strekker ikke til og motstridende hensyn må balanseres og prioriteres.

UTFORDRINGER PÅ MANGE PLAN

Marinens primære utfordringer er å opprettholde forsyningslinjene til sjøs, samtidig som de må håndtere både en av nabolandenes aggressive flåtestyrker samt piratvirksomhet. Luftstyrkene innhenter viktig informasjon i operasjonsområdet med forskjellige luftbårne

sensorer og støtter logistikk, land-, sjø- og spesialoperasjoner. Landstyrkene må klarere veiaksene inn til sivilbefolkningen for å sikre egne og humanitære forsyninger, samtidig som de må bekjempe forskjellige angrep fra opprørerne, mens spesialstyrkene gjennomfører sine risikofulle oppdrag dypt inne i opprørskontrollerte områder. Det er også lagt stor vekt på strategisk kommunikasjon.

ØKT VEKT PÅ SAMARBEID MED SIVILSAMFUNNET

I den helhetlige tilnærmingen er det lagt vekt på et samarbeid med sivile aktører, som FN (hovedansvarlig for koordinering av humanitær bistand), politiske rådgivere, det internasjonale Røde Kors, diverse pressesentra og andre relevante sivile aktører. Samarbeidet forsøkes realisert gjennom en NATO-policy for stabilisering og gjenoppbygging, hvor NATOs militære

bidrag er tiltenkt en rolle for å produsere sikkerhet. Hensikten er at opprøret skal kunne bekjempes og at regjeringen får stabile forhold til å gjenoppbygge og normalisere nasjonen.

(Red.anmrk.) Leder BFO og Offisersbladet besøkte øvelse «Joint Effort» 2016, og møtte studenter og instruktører, hvorav mange BFO-medlemmer. En hektisk dag med orienteringer om øvelsen, og hvilket støtteapparat som må til for å gjennomføre denne store og meget komplekse stabsøvelsen. Vi gratulerer FHS, FSTS, FEH, FOH, Cyberforsvaret og studentene med vel gjennomført øvelse!

Favoritt til å bli marinens

Thüssen Krupp er nå en av to aktuelle verft som kan få kontrakt på levering av 4-6 ubåter til den norske marinen, når utfasingen av våre ULA-klasse ubåter starter i 2020.

Thüssen Krupp sin HDW-klasse 212 A, en av to kandidater til å bli den nye norske ubåten. Foto: Thüssen Krupp.

AV EINAR HOLST CLAUSEN

DE FØRSTE KANDIDATENE

Offisersbladet presenterer kandidatene til Norges nye ubåt. Dette er ubåtverftene som var kandidater i starten av prosessen; Saab/Kockum (Sverige), Thüssen Krupp Marine Systems/TKMS (Tyskland), Direction des Constructions Navales Services / DCNS (Frankrike), Navantia (Spania), Fincantieri (Italia) og Daewoo/DSME (Korea). Så ble listen kortet ned til tre; Saab/Kockum, TKMS og DCNS. I mai kom så den overraskende pressemeldingen fra Forsvarsdepartementet at Saab/Kockums A26 var uaktuell. Offisersbladet presenterte likevel svenskenes A26 i forrige utgave.

ÉN GANG TYSK – ALLTID TYSK?

TKMS har produsert ubåter i over 100 år under noe forskjellige konsern-navn, og bare siden 1960 har de solgt 160 ubåter over hele verden. Både Kobben-klassen og Ula-klassen har kommet fra dette tyske verftet, og det er vel ingen overdrivelse å si at norske marineoffiserer liker de tyske ubåtene, på samme måte som norske jagerflygere helst vil fly amerikanske fly og ta flygerutdanningen i USA. Men det skal jo også sies at tyskerne alltid har basert seg på kvalitet, noe både Kobben- og Ula-klassen er eksempler på. I samtale med TKMS sin ledelse, sa de at de i snart 50 år, ikke har hatt et kundeforhold til Norge, men snarere et partnerskap.

VERFTS-OMRÅDE LIKE STORT SOM EN BYDEL I KIEL

Offisersbladet besøkte i mai det enorme verfts-området til Thüssen Krupp i Kiel, bare noen uker etter at de i konkurranse med DCNS tapte anbudet på produksjon av 12 ubåter til Australia. Skuffelsen var selvfølgelig stor.

Omvisningen på området og i de enorme produksjons-hallene tok en halv dag. Litt spesielt å tenke på at dette verfts-området ble lagt flatt av allierte bombefly under andre verdenskrig. I hallene kunne vi se påbegynte ubåtskrog, og andre ubåter som var inne til vedlikehold eller modernisering. Verftet kan bygge 3-4 ubåter samtidig, så det er store dimensjoner på hallene.

nye ubåt?

Fra en av de rene hallene der blant annet torpedorørene får siste finish.
Foto: Thüssen Krupp.

UBÅTEN HDW KLASSE 212A

TKMS presenterer på mange måter en «hyllevare» i ubåten 212A. Den er ferdig utviklet og er i tjeneste i flere land, noe som kommandørkaptein Berdal tidligere har uttalt på mange måter er en forutsetning. Berdal jobber med ubåt-prosjektet i Forsvarsdepartementet. Kommandørkapteinen mener at Norge ikke har tid og/eller råd til ubåter som er på utviklingsstadiet. De er i følge Berdal som regel ikke fullt ut operative og «modne» før 5-10 år etter overtagelse.

ØNSKELISTE

Sjef ubåtvåpnet kommandør Bøe, ønsker at nye norske ubåter blant annet skal ha

AIP (Luft-uavhengig fremdriftssystem), oppgradert sonar («towed array» og/eller «flanked array»), selvforsvars-våpen mot angripende helikopter eller fly, decoy («lokkefugl» for å lure fiendens torpedoer inn på feil kurs). Alt dette og mere til, får han i TKMS's 212A. Thüssen Krupp har dessuten i det siste foretatt flere vellykkede undervannstestskytinger med sitt missil IDAS fra 212A, og i mai 2016 ble et IDAS missil for første gang skutt opp fra en norsk ubåt, nemlig fra Ula-klasse ubåten, KNM Uredd.

Dette er noe av det 212A kan by på i tillegg til integrert våpen/kommando/kontroll senter, «decoy», egen dykker-aksess-luke, og sambands-system tilpasset net-

FAKTA

Lengde: 57 meter

Høyde: 11,5 meter

Vekt: 1.500 tonn

Torpedorør: 6 (avfiring med vanntrykk)

Sonar: passiv/aktiv sonar, «flanked array», «towed array», mine deteksjon- og beskyttelses sonar

Komm.system: HF, VHF, UHF, VLF, INMARSAT-C, UHF-SATCOM, SHF-SATCOM, GMDSS, UT, CALLISTO og link 11/16

Navigasjon: ECDIS, AIS, GPS, Nav radar, EM log, retningsstyrings-system og dybde/bunn-varsler

Hastighet: overflate 22 km/t neddykket 37 km/t

Mannskap: 28

Fremdrift: Diesel Permasyn motor

AIP: brenselcelle teknologi Siemens (hydrogen og flytende oksygen)

Flytende oksygen er oppbevart utenfor trykkskroget

Enorme haller på
verftet i Kiel.
Foto: Thüssen Krupp.

To ubåter av typen HDW-klasse 212 A til kai ved
verftet i Kiel. Foto: Thüssen Krupp.

Tyskland har lang tradisjon for produksjon av
solide ubåter. Foto: Thüssen Krupp.

verksbasert krigføring. Det tilrettelegges også for å ha både standard periskop og et optronisk periskop, som overfører bilde til skjermene i kommandorommet, slik at flere kan se hva kapteinen ser – «real time».

INVOLVERER NORSK FORSVARSDINDUSTRI

Kongsberg vil i følge TKMS bli involvert i flere av ubåtens systemer. Offisersbladet var for øvrig nylig på den store internasjonale UDT-messen på Lillestrøm (Underwater Defence Technology), der de møtte Thüssen Krupp, som orienterte om IDAS-oppskytingen fra KNM Uredd. Men der var også Kongsberg med en fullskala-modell av deres NSM-missil (mot sjømål/landmål), spesialtilpasset for utskytning gjennom torpedorøret på eksempel 212A. Kongsberg vil i følge Offisersbladets kilder eventuelt også være involvert i kommando- og kontrollsystemet på 212A, hvis Norge velger tysk også denne gang.

SPESIELLE TILPASNINGER

TKMS vurderer muligheten for å lage en luke på 212A slik at undervannsfarkoster (AUV'er) kan bli en del av ubåtens operativitet. Utfordringen skal visstnok være om dokkingen av AUV'en skal være innenfor eller utenfor trykkskroget. De vurderer også ny batteri-teknologi, Lithium-ion HE batterier med betydelig bedre kapasitet. Teknisk sjef TKMS kunne fortelle at denne batteritypen gir 20 % bedre effekt i lav hastighet og 200 % bedre effekt under høy hastighet. Men her er utfordringen at denne batteritypen kan brenne/eksplodere, og det er et skrekk-scenario i en ubåt.

Noen hevder også at flytende oksygen og hydrogen, som brukes i brenselcelleteknologien om bord 212A, er ustabil og logistikk-messig vanskelig og tidkrevende, men dette bestrider TKMS. Noen norske tilpasninger må kanskje gjøres, men foreløpige uttalelser tyder på at Norge ønsker minst mulig fordyrende og

tidkrevende tilpasninger. Med andre ord en velutprøvd fungerende ubåt – «plug and play».

SPENNENDE VALG

Det blir spennende å se hvilke vurderinger Forsvarsdepartementet og Forsvarsmateriell gjør til slutt i anskaffelsesprosessen, og hvilken ubåt vi ender opp med. Dette er storpolitikk og alliansepolitikk, krydret med litt fagmilitært råd. Forsvarsdepartementet ønsker da også et anskaffelses- og driftssamarbeid med Polen og Nederland, om de skulle få til et felles innkjøp. Offisersbladets tips er at Norge nok ender opp med tyske ubåter nok en gang. Til høsten er det den franske ubåtkandidaten Scorpene-klasse fra DCNS som skal presenteres.

SOF-seminar arrangert for første gang!

Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide og leder av Utenriks- og Forsvarskomiteen svarer på spørsmål.

Deler av Forsvarets ledelse, foredragsholdere og forsvars-vitere på første benk.

Sjef Forsvarets Spesialstyrker (FS) kontreadmiral Nils Johan Holte.
Tekst & Foto: Einar Holst Clausen

TEKST EINAR HOLST CLAUSEN

Leder BFO Jens Jahren og Offisersbladet var til stede når Forsvarets Spesialstyrker (FS) inviterte media og fagpersonell til et heldags-seminar under temaet «Spesialstyrker – nasjonale interesser og spesialstyrker som virkemiddel».

Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide åpnet seminaret og tok for seg historien til spesialstyrkene fra andre verdenskrig og frem til i dag. Hun presiserte viktigheten av og behovet for å ha spesialstyrker med dagens hybride og asymmetriske trusselbilde. Våre spesialstyrker er blant verdens beste, og det er de personlige egenskapene som gjør de til svært gode operatører sa Forsvarsministeren.

Leder av Utenriks- og Forsvarskomiteen Anniken Huitfeldt fulgte opp med å si at vi alltid vil ha behov for spesialstyrker. Og da fikk hun spørsmål fra salen om

ikke den foreslått nedlagte Kystjegerkommandoen er en spesialstyrke som kan støtte FS, fikk ikke salen noe godt svar på det, men hun presiserte at FS er svært kompetente til å løse kompliserte og risikofylte oppdrag, og ivareta egen sikkerhet.

Arne Røksund foredro blant annet litt om samarbeidet mellom Politiet og Forsvaret (inkl Delta og FS), og de utfordringer man har hatt. Han kunne også fortelle at det kommer en ny Politilov som regulerer ansvarsområdet og samarbeidet mellom Politiet og Forsvaret, samt når det skal anmodes om støtte osv.

Forskeren Alexander Beadle (norsk) holdt et svært spennende foredrag om globale trender og konsekvenser i et perspektiv frem til år 2040. Blant annet nevnte han at Asiatiske økonomier øker kraftig, NATO og NATOs artikkel 5 står for fall, Arktis blir stadig viktigere og

truer sikkerheten, samt at en stadig økende migrasjon til Europa gjør Europa svakere. Alle fremtidsvisjonene han kom med, underbygget at vi i fremtiden bør ha et godt bemannet og vel utrustet forsvar.

Øvrige foredragsholdere var brigader James Stevenson (UK), ambassadør i Washington Kåre R. Aas, Asbjørn Ringstad fra Statoil, Forskningssjef Espen Berg-Knutsen FFI, generalmajor (r) Michael S. Repass (US) og general Sverre Diesen. De fremmøtte fikk høre om organiseringen av spesialstyrker i Storbritannia og USA, oppdrag/operasjonsmønster, men også fremtidig bruk av slike høyst profesjonelle avdelinger. Oppsummert ga seminaret et helhetlig og godt inntrykk av Forsvarets Spesialstyrker og hvilke oppgaver de har løst, og i fremtiden kan løse nasjonalt eller internasjonalt.

Forsvaret fikk intern

Nå kan Forsvaret endelig få bredbåndsdekning nord for Svalbard. Tidligere i mai testet Forsvarsmateriell bruk av inklinerte satellitter med gode resultater.

Her monitorer testlaget blant annet signalstyrken fra den inklinerte satellitten. Foto: Simen Rudi, Forsvarsmateriell

Vidar Madsen (til venstre), Hans Olav Molden og Erik Wangel Alsaker (foran) tester oppkobling av antennen i hangaren på KV «Svalbard». Foto: Simen Rudi, Forsvarsmateriell

TEKST & FOTO: SIMEN RUDI/FORSVARSMATERIELL

– Vi har klart å få stabil bredbåndsdekning i omlag 12 timer per dag. Ved bruk av flere inklinerte satellitter kan vi potensielt gi Forsvaret bredbåndsdekning 24 timer i døgnet, sier satellittingeniør Vidar Madsen i Forsvarsmateriell.

Vidar Madsen har hatt en hypotese om at det er mulig å levere satellittkommunikasjon og bredbåndsdekning i Arktis. Hypotesen ble testet på 82° nord i mai med meget gode resultater.

– Vår jobb er å bidra til at Forsvaret har

et fortrinn i sine operasjoner, sier Madsen.

“IN THE DARK”

– Når vi passerer 81° nord har vi ikke lenger stabil sambandsdekning. Vi har ikke internett, telefon eller fjernsyn for den saks skyld. Vi er som man sier - “in the dark”, forteller skipssjef på kystvaktskipet KV Svalbard Endre Barane.

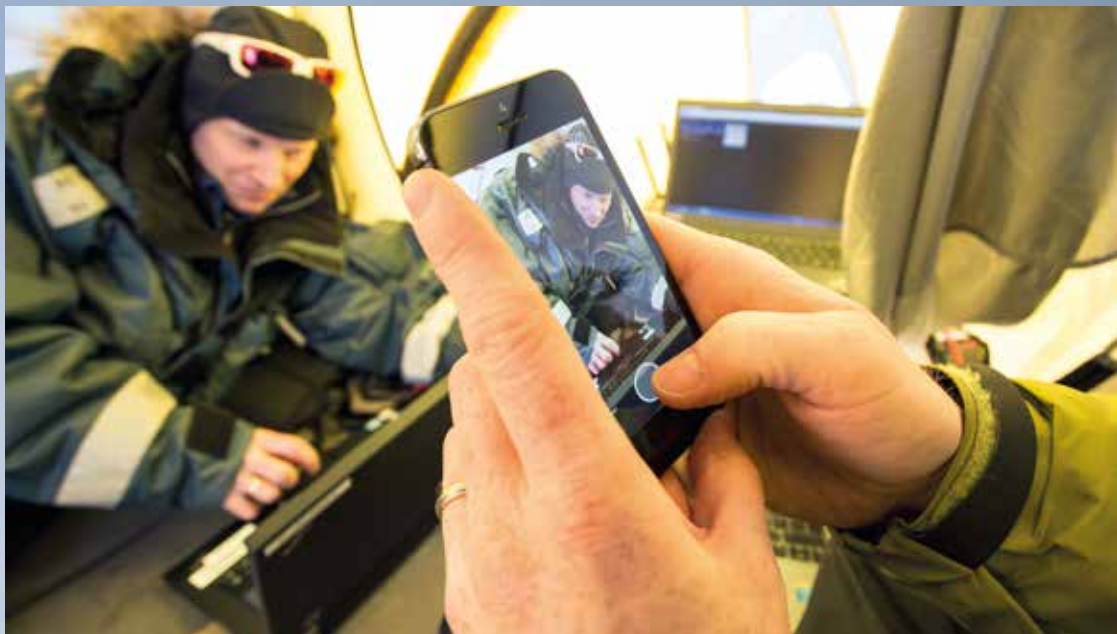
– Dette gjennombruddet kan resultere i en stor forbedring for Kystvakten og først og fremst KV Svalbard som løser oppdrag i Arktis. Dette kan komme meget godt til

nytte i søk- og redningsoppdrag, og når vi skal overføre av data til Haukeland sykehus ved telemedisin og til norske myndigheter i forbindelse med oljeutslipp, sier Barane.

Kystvakten er Norges viktigste myndighet på havet og KV Svalbard, en isbryter, skal kunne løse oppdrag helt opp til Nordpolen. Ismeltingen gir økt trafikk i nordområdene både av handel- og cruiseskip.

– Vår hovedoppgave er tilstedeværelse og bidra til Norges suverenitetshevdelse i nord. Vi er et militært fartøy med mange sivile oppgaver og vårt ansvarsområde blir

ett på 82° nord!

Det vellykkede satellittforsøket feires med en snap fra testcampen på isen. Foto: Simen Rudi, Forsvarsmateriell

Isen i nordområdene trekker seg stadig lenger nordover. Det betyr at ansvarsområdet til Kystvakten utvides. Foto: Simen Rudi, Forsvarsmateriell

stadig større, sier skipssjef Barane på KV Svalbard.

LØSNINGEN HENGER I LUFTEN

En inklinert satellitt er en geostasjonær satellitt som ofte går mot slutten av sin levetid, og er derfor en relativt billig ressurs. Den forflytter seg i Nord – Sør retning i et slags åttetall og har et teoretisk dekningsområde helt opp til Nordpolen. Dette er en ressurs til en forholdsvis lav kostnad som kan gi operativ effekt for Forsvaret i et område hvor Norge gjennom Arktisk Råd har påtatt seg å lede søk- og redningsoperasjoner.

– Det er når satellitten er på sitt høyest punkt at Forsvaret kan nyttiggjøre seg av dekningen. Har man to eller tre satellitter kan man oppnå dekning opp til 24 timer i døgnet, i områder som per i dag ikke har bredbåndsdekning, sier Madsen.

For ca. ett år siden begynte ingeniøren å spinne rundt tanken om hvordan en kunne løse sambandsutfordringen i de nordligste områdene.

– Målet er å først lage en løsning til Kystvakten, også vil vi etter hvert se på andre fartøy. Med litt innsats er det mulig å ha en løsning på KV Svalbard allerede før jul, sier Madsen.

FAKTA

INNOVASJON OG EKSPERIMENTERING I FORSVARSSEKTOREN

Sjef Cyberforsvaret har forvaltningsansvaret for Forsvarssektorens I&E ordning (innovasjons og eksperimentering), herunder ansvar for CD&E virksomheten i Forsvaret. (Concept Development & Experimentation)

CD&E virksomhetens hensikt er å bidra til å:

- forbedre eksisterende eller utvikle nye konsepter
- forbedre eksisterende eller fremskaffe nye operative evner/effekt (kapabiliteter)
- forbedre beslutningsgrunnlag for materiellanskaffelser
- utvikle og raskt implementere tidskritiske operative evner

Best i klassen

på Nordisk samarbeid

Denne helgen hadde 180 svenske soldater skyteøvelse hos HV-12 på Værnes. Samtidig sendte innsatsstyrke Rype en tropp til det svenske heimevernets "krigsforbandsøvelse" i Østersund.

De norske soldatene var veldig synlige i bybildet i Østersund, og det ble en del spørsmål fra folk om hva som foregikk.

**AV RUNE HAARSTAD, PRESSE OG
INFORMASJONSOFFISER I MIDT-NORGE**

Innenfor rammene av det nordiske forsvars samarbeidet er HV i tet. Med operativt samarbeid, felles øvelser og utveksling av kurselever er søsterorganisasjonene innen HV i Norge, Sverige og Danmark tettere på hverandre enn noensinne.

NYE ERFARINGER

Svenskene var kjempefornøyde med at vi sendte en tropp fra innsatsstyrke Rype til deres "krigsforbandsøvelse" der Feltjegergruppen fra Østersund var ute med en bataljon.

– De norske HV-soldatene bringer med seg nye erfaringer som gjør at hele øvelsen hever seg litt, sier oberst Mikael Johansson fra Feltjegergruppen, med ansvaret for HV i Jämtland. – Jeg opplever at våre politikere har en klar intensjon om at vi skal stå sammen. Skjer det noe i Sverige eller Norge er kontroll og sam-

arbeid langs grensen det absolutt minste vi må gjøre, poengterer oberst Johansson.

Under øvelsen fikk Rype prøvd seg på alt fra rene "angrepsraid" til å kjøre eskorte av forsyningskolonner

FELLES KURS OG ØVELSER

HV i alle tre landene har gjennom de siste årene utvekslet elever på hverandres ulike kurs. I tillegg deltar soldater på øvelser i de respektive landene. HV-12, HV-14 og HV-16 samt svensk HV har også et operativt samarbeid langs grensen. Sjef for Trøndelag Heimevernsdistrikt 12, oberst Ebbe Deraas, skryter av samarbeidet mellom svenske og norske HV-styrker.

– Vi har trent og konkurrert med hverandre i mange år i Leksdal skytefelt i Stjørdal. Det er dette langvarige samarbeidet som i år har ført til et nytt steg i treningssamarbeidet. Svenskene kommer over grensen til Leksdal skytefelt i Elvran for å trene, mens vi drar til Østersund og

øver. Dette bygger kunnskap og samhold, sier Deraas.

INTERESSE FOR LEKSDAL ØVINGSFELT

SIBO-landsbyen og 360 graders skytebanen til Heimevernet i Leksdalens skyte- og øvingsfelt og den fjernstyrte nærstridsløypa var også et av hovedmomentene som trakk svenskene hit.

– Enten må vi lengst nord eller lengst sør i Sverige for å finne samme fasiliteter, sier Kaptein Terje Fredriksson, øvingsleder i Hemvärnet. – Dere har et flott og kompakt øvingsfelt her.

– At svenskene nå har fått øynene opp for Leksdalens øvingsfelt synes jeg er veldig fint. Vi skal legge tilrette for at de får god trening her. At vi til gjengjeld kan øve i Østersund gjør at vi blir bedre kjent med hverandre, og det styrker samholdet, sier HV-12-sjefen. Deraas legger til at sist et svensk kompani øvde i Norge var under den nylig gjennomførte vinterøvelsen Cold Response 2016 i februar/mars i år.

SIBO-landsbyen og 360 graders skytebanen til Heimevernet i Leksdalen skyte- og øvingsfelt og den fjernstyrte nærstridsløypa var også et av hovedmomentene som trakk svenskene hit.

– At svenskene nå har fått øynene opp for Leksdalen øvingsfelt synes jeg er veldig fint. Vi skal legge tilrette for at de får god trening her, sier HV-12-sjefen.

Nok en strålende flydag på

Det var liv og røre hele helgen på Kjeller, med godlyd fra både jet- og propellfly, samt forberedelser på alle stands og kiosker, før storinnrykket på søndag 12. juni.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

ENORME FORBEREDELSE

Det er ikke rent lite som skal forberedes når 15-20.000 tilskuere kommer til «fly-underholdning» for hele familien! Alle flyene (og det er mange!) skal klargjøres, alle utstillere skal på plass med stands, alle kioskvarer må ligge klar, og på lørdag ble det fløyet en rekke testflygninger på søndagens program. Over 200 frivillige

var involvert før, under og etter dette store arrangementet. Det var flere tusen nysgjerrige på Kjeller allerede på lørdag.

FLYFABRIKKEN 100 ÅR

Nå er det 28. året på rad at flydagen på Kjeller flyplass arrangeres, og i år ble også 100-års feiringen av Kjeller flyfabrikk markert. For i 1916 var flyfabrikken på plass på Kjeller, og de første spinkle propellflyene ble møysommelig bygget. Nå

er det AIM Norway som holder til i de historiske lokalene, der de driver vedlikehold av blant annet Forsvarets F-16 og helikoptre. Og hva var mer naturlig enn at administrerende direktør i AIM Norway SF, Ove Haukåssveen, sto for den offisielle åpningen av flydagen på søndag.

“MEDIA-STUNT”

Romerike Flyklubb og veteranflygruppa med flere, gjorde noe smart denne gang.

Kjeller flyplass!

Man regner med over 25.000 tilskuere var på Kjeller denne helgen!

Stort innslag av krigsveterankjøretøy på Kjeller. Her en «kvarting» US Marines.

P3 Orion fra 333 skvadron på Andøya fløy over Kjeller i lav høyde.

Populære krigsveteranfly Skoleflyet Harvard og jageren P-51 Mustang.

Kanskje spesielt på grunn av 100-års markeringen, men de inviterte Statssekretær FD Øystein Bøe, Riksantikvar Jørn Holme, sjef Forsvarsmuseet Erling Kjærnes, sjef FAKT oberst Ole Asbjørn Fauske, ordfører Ole Jacob Flæten og flaggkommandør Rune Sommer. De møtte folkehavet, fikk seg en tur i veteranflyet Norseman, og omvisning hos AIM Norway. Det blir «umulig» for disse gutta å legge ned Kjeller flyplass etter dette! :-)

DELTAGENDE FLY I ÅR

Fire DH Tiger Moth, DH Chipmunk, Fairchild Cornell, to Piper Cub, to Bücker Jungmann, Cessna Bird Dog, fire Saab Safir, Yellow Sparrows med fire Saab Safari, Boeing Stearman PT-17, to North American AT-6 Harvard, Noorduyn Norseman, Max Holste Broussard, Yak 52, DC-3 Dakota, Supermarine Spitfire MK XVI, North American P-51 Mustang og to DH Vampire. I tillegg Pitts S2A,

Extra 230, Slick 360, Cap 10C, fallskjermhopping og selvfølgelig modellfly. En strålende dag for alle flyinteresserte. Og med finvær, så var det mange fornøyde fjes når flydagen ble avsluttet klokka fem. Her er noen bilder fra Kjeller.

Fortsetter neste side.

Tur med helikopter er like populært hos voksne som hos barna.

Harvard og Dakota DC-3 i kø for å tanke opp.

Det gamle skoleflyet Fairchild Cornell er et trekkplaster.

Sjeldent at både pitfire og Mustang opptrer på samme flyshow.

Mange fremmøtte kjøpte seg en tur med Dakota DC-3.

Hoppeslott for barna ble en innertier.

NATO Force Integration Unit Latvia

Major Bjørn Vikås (Luftforsvaret), Colonel Eriks Naglis, Commander (Latvian Army) og Major Beathe Andestad (Hæren). Fotograf: Anda Bergmane, NFIU LVA

NATOS FOTAVTRYKK I LATVIA

Det forventes at de fire NATO Force Integration Unit(NFIU) i Baltikum og Polen blir erklært fullt operative under NATO toppmøte i Warszawa kommende juli. Siden NATO toppmøtet i Wales i 2014 har NATO raskt bygd opp nye hovedkvarter i Estland, Latvia, Litauen og Polen for å minske tidsbruk i forbindelse med tilførsel av hurtig militære forsterkninger i en krise, til disse landene langs Østersjøen.

Norge har bidratt med å sende to erfarne stabsoffiserer til Latvia og en offiser til Estland der de har siden årsskiftet 2015/2016 jobbet i internasjonale team og derigjennom bygget opp hovedkvarterene fra grunnen av.

«Kunnskapsrike og erfarne militært personell fra 10 land, inkludert de som kommer fra Latvia, har bygget opp NFIU Latvia raskt og gjort det mulig å komme godt i gang med å løse oppdraget som har kommet fra NATOs toppledelse. Vi har demonstrert og prøvd ut konsepter gjennom våren og er klar for de mange utfordringene som ligger foran oss»,

*Oberst Eriks Naglis,
Commander NFIU Latvia.*

NFIU OPPGAVER

NATOs hensikt med å etablere NFIUene var å sette et tydeligere fotavtrykk i disse relative nye NATO landene. Latvia ble medlem av NATO 29.mars 2004. Etableringen av NFIU Latvia blir sett på som en viktig forsterkning av NATO medlemskapet. NFIU har fått følgende oppgaver:

- Etablere et godt og tett forhold til Latviske myndigheter og Forsvar
- Identifisere logistisks nettverk, transport ruter og viktige støtte infrastruktur
- Støtte felles Forsvar og bygge oppunder samordning av nasjonal forsvarsplanlegging
- Forberede og gjøre klar for raskt mottak av alliert støtte inn til Latvia
- Støtte multinasjonal trening og øvelser i Latvia
- Støtte viktige pågående allierte aktiviteter i Latvia

Ved NFIU Latvia er det 41 offiserer der 22 kommer fra Latvia, resten er fra Norge, Storbritannia, Tyskland, Belgia, Nederland, Tyrkia, Polen, USA og etter hvert en fra Danmark. Majorene Beathe Andestad og Major Bjørn Vikås finner tjenesten ved NFIU utfordrende og meget interessant,

og kanskje til tider krevende. Utfordringer som språk, der latvisk og russisk er hovedspråk, østlig kultur og væremåter gjør dagene interessante. Ingen dager er like og det blir aldri kjedelig. I jobbsammenheng er språket engelsk, men våre Latviske kollegaer er svært villige til å hjelpe oss når det oppstår utfordringer med oversettelse av Latviske dokumenter og andre henvendelser fra lokale autoriteter. Det å være med på å forme NATOs tilstedeværelse i Latvia er spennende og utfordrende. Nå får vi dratt nytte av de erfaringer som lang fartstid hjemme og ute i Internasjonale oppdrag har gitt oss, sier major Bjørn Vikås, der Major Beathe Andestad nikker seg enig. Det å ha en solid fagforening i ryggen når vi er her ute er av stor viktighet. Våre kollegaer fra andre land har ikke en slik mulighet og jobber derfor under helt andre betingelser. «Du forsvarer landet, vi forsvarer deg» betyr mye når vi er langt vekke fra Norge, sier Bjørn Vikås – BFO medlem.

Begge vil fremheve viktigheten ved å ha god kontakt med den norske Militær Attachéen til Baltikum, Oberst Laila Kvammen Lie, som allerede har vært i området i 3 år. Her er det mulig å få råd, støtte og nyte godt av hennes erfaringer fra området.

Ny langtidsplan – Forsvarets framtid

De siste månedene har vi vært vitne til en stadig økende debatt om hva som faktisk ligger i langtidsplanen som i skrivende stund nå ligger rett rundt hjørnet. Etter at Forsvarssjefen la fram sitt fagmilitære råd 1. Oktober 2015 har det vært en debatt som i større og større grad har dreid seg om hvilket forsvar vi skal ha og hvorfor. BFO har over lang tid vært meget opptatt av at vi må ha en struktur med tilhørende ambisjoner som faktisk er finansiert, i all enkelthet trenger vi et Forsvar i balanse. Vår påstand har vært at inneværende langtidsplan aldri har vært akkurat dette. Det vises nå med all tydelighet i innværende år. Budsjettet for 2016 har åpenbart ikke løst opp i situasjonen som har vært under oppseiling over tid.

Tilbakemeldingene vi får er mindre aktivert, et økende press på økonomien på alle nivå og et stadig økende fokus på å iverksette tiltak for å spare penger. Til det siste så merker vi og våre tillitsvalgte at valg tas med bakgrunn i økonomi, det iverksettes et stadig økende antall tiltak som treffer personellet direkte og det er stadig mer krevende å opprettholde øving og trening på et tilfredsstillende nivå. Vi opplever også mer bruk av kreative løsninger på siden av eller i gråsonen av regelverket Disse forholdene og den utviklingen var hovedårsaken til at vi ønsket et særlig fokus på den økonomiske situasjonen allerede for nesten to år siden. Gjennom BFOs temahefte om økonomien pekte vi tydelig på utfordringene som hadde vært der over tid og det som lå framfor oss. Vi håper at disse forholdene nå faktisk blir adressert gjennom langtidsplanen og at det utvikles tiltak som tar tak i de faktiske utfordringene.

Med dette som bakteppe går vi inn i en ny langtidsplan som med all sannsynlighet vil kreve enda flere tiltak BFO har hatt et særlig fokus på økonomien i Forsvaret. I tillegg har vi selvsagt også et særlig fokus på personellområdet. Vårt hovedperspektiv her er at kompetanse og personell ikke må bli salderingsposter for å komme økonomien i møte. Det å opprettholde et robust og kompetent personellkorps er nøkkelen til å levere operativevne og for å sikre beredskap og mulighet for hurtigrespons både hjemme og ute. I tillegg ligger vedtaket fra juni 2015 om å innføre et nytt personellsystem der som en stor mulighet. En modernisert militær ordning med mange muligheter som det må satses på. Her vet vi av den nære historien med innføringen av avdelingsbefal i 2005 at utviklingen ikke kommer av seg selv. Derfor blir det ekstra avgjørende at langtidsplanen faktisk setter fokus på og viser gjennom konkret handling at det skal satses på innføringen av personellordninger.

Det betyr at utdanning av profesjonskompetanse på alle nivå må videreutvikles og ligge som bærebjelken for Forsvaret i framtiden. Her er det heldigvis mye å bygge på for å oppnå ønsket effekt. Sammen med utdanningsområdet må det gås nærmere inn på hvordan effektivisering treffer i hverdagen. De tilbakemeldingene vi mottar viser en stadig mer krevende hverdag med et veldig stort fokus på innsparing, lavere bemanning som gir stor sårbarhet og en utvikling hvor den daglige leveranse møtes, mens de langsiktige perspektivene blir skadelidende. En slik utvikling over vil over tid gi lite utvikling, kunne sette sikkerheten i fare og gi demotiverte medarbeidere. Vi håper på det beste og vil som organisasjon gi alt for å ivareta personellet på vei inn i en ny langtidsplan.

Da ønsker jeg alle dere BFO-medlemmer og lesere av Offisersbladet en riktig god sommer!

Med varm hilsen

Jens Jahren

Leder BFO

MER LØNN!

1. mai 2016 ble det etablert et veiskille innenfor tariffområdet i Staten med inngåelse av to Hovedtariffavtaler.

Staten valgte å inngå en egen avtale med en av partene i Staten – akademikerne. Staten og akademikerne felles interesse for å fordele hele oppgjøret ut lokalt resulterte dermed i et historisk oppgjør med to hovedtariffavtaler i Staten. YS, UNIO og LO forhandlet frem sin egen avtale med mer i generelle tillegg og forbedrede fellesbestemmelser.

I hvilken grad Staten ved Statens personaldirektør har reflektert over konsekvenser knyttet til årets oppgjør med inngåelse av to ulike avtaler, er vi usikre på. Det BFO er helt sikre på er at dette ikke bidrar til å oppfylle intensjonen om «forenkling» innenfor Statsforvaltningen. Konsekvensene av årets oppgjør bidrar åpenbart til mer byråkrati og administrasjon for å kunne forvalte to ulike avtaler. I Forsvaret vil det også gi ulike konsekvenser og virkninger på alle underliggende særavtaler. YS og BFO tok ansvar ved å forhandle selv! De sosiale bestemmelsene i den nye avtalen ble sikret av oss. Akademikerne lot andre (YS) forhandle fram fellesbestemmelsene i avtalen. Det er å frasi seg ansvaret for egne medlemmer, det gjør ikke vi! Vi tar ansvar!

Vi ser at Akademikerne i Forsvaret (KOL) har et behov for å flagge sin avtale. Dessverre er det de kommuniserer ikke riktig! BFO fokuserer på sin egen avtale og de muligheter som ligger i denne. BFO henstiller andre organisasjoner til å gjøre det samme.

Staten og YS Stat ble enige om en fordeling av lønnstillegg, der 50 prosent gis sentralt og 50 prosent skal fordeles lokalt gjennom forhandlinger i de enkelte etater og virksomheter.

A-lønnstabellen blir økt med 1.15% pr 1. mai i år. I lønnstrinn 50 utgjør det kr. 5000 på årsbasis.

Dette har også virkning på tilleggene i ATF, da dette tar utgangspunkt i din lønn fra A-tabellen.

Dette er en lokal pott som vil gi god handlefrihet lokalt. Handlefrihet gjennom justeringer, tilførsel til særavtaler og lokale lønnstillegg. Vi har samme mulighet som Akademikerne, samtidig er alle sikret et generelt lønnsloft av god størrelse. Med en forholdsmessig (prorata) fordeling av lønnsmassen vil vi forhandle lokalt om en betydelig større pott enn Akademikerne, da også lønnsmassen til de uorganiserte går inn i vår avtale.

- Alt i alt har meklingen gitt oss et bedre resultat på fordeling av økonomi og på forhandlingsbestemmelser enn vi ville oppnådd hvis vi hadde akseptert statens tilbud i de ordinære forhandlingene.

Forskjellen i de to hovedlønnstabellene vil ved en fortsatt utvikling som i år, fortsette å øke. Her er det bare å sammenligne!

YS – Stat og BFO har rett og slett fått en bedre tariffavtale som gir mer lønn til sine respektive medlemmer, og øvrige som er tilsluttet denne tariffavtalen.

LOV OM VERNEPLIKT og tjeneste i Forsvaret m.m. (forsvarsloven) – Fullt gjennomslag!

Ett år etter at Stortinget vedtok Forsvarspersonell-loven som innførte Spesialistkorpset, har det pågått en revisjon for om mulig å forbedre og forenkle regelverket om verneplikt og tjeneste i Forsvaret.

Loven er en revisjon og sammenslåing av lov 17. juli 1953 nr. 28 om Heimevernet (heimevernloven), lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt (vernepliktsloven), lov 2. juli 2004 nr. 59 om forsvarspersonell (forsvarspersonell-loven) og lov 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner (militærnekteloven).

Forsvarsdepartementet la fram forslaget tidligere i våres, og BFO har deltatt på høring i Stortinget hos Utenriks- og forsvarskomiteen. I dette arbeidet har BFO og NOF hatt et tett samarbeid, noe vi ser fruktene av i resultatet som komiteen la fram for Stortinget. I tillegg bidro YS-Stat på høringen med gode innspill, særlig ovenfor bruken av midlertidige tilsetninger.

GJENNOMSLAG

Innstillingen var klar 2. juni og viste at vi har fått gjennomslag på våre merk-

nader. Vi har klart å bevare det forholdet som i dag ligger mellom vår yrkesgruppe og Stortinget, stoppet utvidelsen av det å bruke midlertidige tilsetninger og komiteen har vist til tidligere innstilling som rammer inn frabeordning fra disponert stilling på en god måte.

ENSTEMMIG VEDTATT

Endelig behandling i Stortinget den 8. juni fulgte innstillingen fra komiteen med et enstemmig vedtak.

UEFA EURO 2016

Onsdag 25. Mai ble UEFA EURO 2016 gjennomført i "Lille Norge" på Luftkrigsskolen.

Det var et godt opplegg, der det var åpnet for deltakere på alle ferdighetsnivåer. BFO og KAFO støttet, etter forespørsel, med premier, pokal og pizza. Arrangementet var meget vellykket, og BFO ønsker å gratulere Morten Larsos og hans Østerrike med seieren.

Jan Tore Garseg/BFO Omstillingstillitsvalgt Luft

ÅRSMØTE HARSTAD LOKALFORENING

Lokalforening Harstad gjennomførte den 24.05.16 Årsmøte. Nytt styre ble satt og Thomas Olsen overtok stafettpinnen etter Rune Pettersen som har driftet lokalforeningen siden 2006. Rune fortsetter som NK i regionsstyre Nord-Norge og som styremedlem/NK i

lokalforening Harstad. I tillegg ble Hans Georg Indresand valgt som styremedlem og fortsetter som BFO Harstads representant i boligrådet.

Etter årsmøte gikk nytt styre gjennom saker som er aktuelt i tiden. Det var tema som lønnsforhandlinger 2016, lokasjon av FPVS, Pensjon, LTP, BFO kurs og forsikringer.

Thomas Olsen

BFO HADDE EN SVÆRT AKTIV OG HEKTISK UKE I BEGYNNELSEN AV JUNI

– med orienteringer, pensjonsbriefer og stands i mange leire – Her er noen av bildene fra enkelte av stedene BFO var til stede

Fra BFOs stand hos Telemark Bataljon!

John Strømseng prater forsikring til unge befalskoleelever på Madla

Grethe pensjonsbrief på Bjerkvik HV 16

Henning Valen stand på Kjevik

Henning og Gunnar på BFO-trim, Preikestolen klokka 0600

Utestand på Madla

Sjef MARKAP inspiserer avdelingen på Madla

BFO BESØKTE AVDELINGER I TROMS OG NORDLAND

Fra stand i spisemessa på Skjold.

Henning Valen og Gunnar Eide fra BFO tok en runde i området for å ta pulsen på medlemmer. Bakgrunn er behov for informasjon og det faktum at BFO gjerne vil vite hva våre medlemmer og forsvarsansatte mener om alt som skjer for tiden. Temaene var alt fra skatt, OR/OF, HR-løpet og langtidspan med lekkasjer.

Mandag 25. mai, Skjold: ATV ved ingeniørbataljon, Thormod Felle, tok imot oss. Det ble stand i lunsjen, en prat med sjef for ingeniørbataljon og senere et medlemsmøte i Brigadesalen. Det ble kjørt en skattebrief og vi hadde en gjennomgang av temaene overfor. En kan vel trygt si at det var hoderysting angående rykte om nedlegging av 2BN til fordel for noen små stridsgrupper på GP og GSV. Tar man ut en bataljon så er det snart ingen hensikt å ha en brigadestab. Det var noen av de tilbakemeldingene vi fikk og vi kan vel røpe at vi er helt enige.

Tirsdag 26. mai, Bardufoss: På Bardufoss ble vi først møtt av ATV 139 luftving, Terje Henriksen. Han tok oss med på briefing og vi fikk et innblikk i alt det denne luftvingen har ansvaret for. Rett i etterkant kjørt vi en skattebrief for de ansatte som ville, samt berørte de samme temaene som nevnt i innledningen. Flytting av Bell-helikoptrene ble da fort et tema. Mye kompetanse i dette miljøet er bosatt i området og de aller fleste oppdragene de utfører for Hæren er også her i Nord-Norge. Det er derfor mange utfordringer og ubesvarte spørsmål rundt hvorfor dette skal flyttes til Rygge. Er det starten på en avvikling av Bardufoss og luftvingen der?

Etter dette ble det stand i den nye spisemessen rett ved hærstabsbygget. Etter lunsjen samlet vi lokalforeningsleder Daniel Sørensen 40 personer i kinosalen på Istindportalen og vi kjørt gjennom temarekken vår. Her gikk mange av de samme

reaksjoner igjen. Hvorfor skal alt flyttes på? Må man fortsette å kutte i kapasiteter som fungerer? Styrt avvikling av et allerede vingeklippet forsvar?

Siden vi var så godt i gang dro vi til Sørreisa og Gompen hvor 131 luftving holder til. Der møtte lokalforeningsleder Anders Kværndal oss. Vi kjørt stand til middag og dro i gang temarekken for de som hadde tid å avse. Sørreisa har en pause i «nedleggingsspøkelsets» herjing. Her forbereder de seg på en økt aktivitet. Interessen rundt pendling og skatt var stor og langt utpå kvelden avsluttet vi besøket ved en omvisning for Henning Valen mens Gunnar Lie Eide ble sendt ut på sykkel for å trimme.

Onsdag 27. mai, Setermoen: Denne dagen ble brukt til å besøke Setermoen leir. Stand i Molund og i messa, samt skattebrief i forbindelse med lunsjen ble gjennomført. Samme dag besøkte vi Ramsund Orlogsstasjon ved stand i middagen der. Alle steder traff vi medlemmer og andre som satte pris på en samtale om alt som treffer oss i omstillingen. Også lønnsoppgjør og reforhandlede avtaler ble viet stor oppmerksomhet.

Torsdag 28. mai, Harstad: Her ble vi godt mottatt av Thomas Olsen, som har vært ansatt i BFO tidligere, men som nå er personelloffiser på Forsvarets lønnsadministrasjon (FLA). På Trondenes hvor Kystjegerkommandoen (KJK)holder til fikk vi delta på et foredrag om hvordan veteraner ivaretas og reagerer på de påkjenninger de et utsatt for i internasjonale operasjoner. Gjennom denne seansen fikk vi en god innføring i hvor mye energi KJK har lagt ned i dette arbeidet. Vi vet jo også at tidligere sjef ved KJK, Jon Ivar Kjellin, nå sjef ved Sjøkrigsskolen, i 2014 fikk veteranprisen for arbeidet han gjorde for sine veteraner. Det handler om å se både veteranene og deres familie. Det handler om å bry seg. KJK fremstår som en meget profesjonell avdeling på

BFO i sand på strand.

alle måter. Det er helt merkelig at denne avdelingen som har levert og levert det forsvar og myndigheter har bedt de om i en årrekke, nå er foreslått nedlagt. Budskapet fra de vi snakket med er at nå må de bevilgende myndigheter begynne å reagere. Ta vare på de kapasiteter som fungerer og som vi trenger.

Også på Trondenes stilte vi opp med skattebrief og gjennomgang av aktuelle temaer.

Fredag 29. mai, Andenes: Lokalforeningsleder og vara hovedtillitsvalgt i Luftforsvaret, Rune Stave tok godt imot oss og vi ble geleidet rett inn til morgenbrief for 333 skvadron. Etter at dette var over ble vi med på et møte hvor ordfører i Andøy, Jonni Solsvik, holdt et statusforedrag i forhold til situasjon rundt det faktum at basen for driften av den maritime overvåkningskapasiteten er foreslått flyttet til Evenes. Solsvik og politikere i Andøy er godt forberedt. Det var bare aksept for de planer han hadde fra alle de oppmøtte. Denne «øvelsen» har de ansatte og politikerne på Andøya vært med på før. Det er godt forberedt og skal vi si klar til strid.

Etter denne seansen ble det tid til skattebrief og de vanlige temaene for våre medlemmer. De som alle de andre vi møtte syntes det var bra vi tok turen.

Det ble mange medlemmer og mange avdelinger vi rakk innom i en uke. Nord-Norge viste seg værmessig fra en utmerket side. Siden Henning Valen kommer fra stilling som idrettsoffiser, ble det en ekstra utfordring for Gunnar Lie Eide, som måtte ut å trene hver eneste dag. Men skal jeg være ærlig, så gjorde det godt. Med respekt takker Henning og jeg alle som vi møtte. Alle de innspill dere kom med er behørig videreført til BFO sentralt hold. Det var givende og vi skal komme snart tilbake.

Tekst: Gunnar Lie Eide

Foto: Gunnar Lie Eide og Henning Valen

Kløv på Skjold.

BFO PÅ ØRLANDET

I perioden 25/4 til 27/4 gjennomførte BFO flere aktiviteter på Ørlandet. Dette innebar en felles orientering om aktuelle saker/ting i tiden, eget vinkurs, samt et utvidet BFO grunnkurs. Fra BFO sekretariatet stilte forhandlingsleder Grethe Bergersen og kompetanseutvikler Jon Vestli. I tillegg var FRITV Hans Petter Myrseth og Jan Tore Garseg på plass. For å gjennomføre vinkurset hadde BFO invitert lokalforeningsleder på Luftkrigsskolen Dag Ola Lien.

Et meget bra tiltak som medlemmene på Ørlandet satte stor pris på. Ikke minst var deltagerne på BFOs utvidede grunnkurs godt fornøyd med at selve kurset ble avholdt på Hovde gård. Det ga dem en anledning til å komme litt bort fra den travle hverdagen.

Hans Petter Myrseth/FRITV BFO Midt-Norge

BEST MULIG BFO – HVA SKJER?

Organisasjonsutvalget jobber ufortrødent frem mot leveranse til hovedstyret i august/september. Vi har snakket med alle regionstyrene, BESO, KAFO, våre tillitsvalgte i utlandet, og selvfølgelig med ledelsen i BFO. Vi har ingen foreløpig rapport, foreløpige konklusjoner eller anbefalinger, men enkelte områder engasjerer:

- «Regioner og lokalforeninger er unødvendige – legg dem ned!»
- «Vi trenger flere heltidstillitsvalgte!»
- «ATV'ene er ryggmargen i BFO – styrk dem!»
- «Nettsider og digitale løsninger er for dårlige – forbedre dem!»
- «Frikjøpte tillitsvalgte (betalt av arbeidsgiver) er en usunn avhengighet – slutt med det!»

Vi har fått en del å tygge på, samtidig som vi definitivt er åpen for flere innspill!

Hva syns DU? Hva må vi gjøre, hvilke vedtak må Kongress 2017 fatte for at BFO skal bli enda bedre?

Ikke vent – send dine meninger og forslag til oss!
organisasjonsutvalget@bfo.no

BFOs HTVer OG FRITVER ER SAMLET PÅ HAMAR

BFO samler sine Hovedtillitsvalgte og fristilte tillitsvalgte jevnlig, for gjensidig informasjons-utveksling og debatt rundt viktige temaer for våre medlemmer.

I løpet av to dager på Astoria hotell på Hamar begynnelsen av mai, ble de blant annet gitt informasjon, om og diskutere LTP-prosessen, Hovedtariff-oppgjøret, status OMT, lokalt lønnsoppgjør, oppdatering særavtaler og BFOs uslåelige forsikrings-pakker.

Leder BFO Jens Jahren og nestleder Rune Rudberg deltok på samlingen, i tillegg til flere fra BFOs sekretariat, som informerte fra sitt fagfelt.

BFOs kompetanse-utvikler Jon Vestli har ansvaret for slike samlinger, og sørget for at alt gikk på skinner. Når BFOs kompetente tillitsvalgte møtes, oppleves de gode samtaler og grundige diskusjoner. Slik ble det også denne gang, med alle de prinsipielt viktige sakene som sto på agendaen.

HTVene orienteres av BFOs kompetanserådgiver Jon Vestli.

Tekst & Foto Einar Holst Clausen

SKOLETILLEGGET – EN KVART SEIER!

Etter et betydelig samlet press fra BFO og de øvrige organisasjonene, har Forsvaret valgt å videreføre skoletillegget til 31. juli 2017. Forsvarsstaben opprettholder imidlertid oppsigelsen av avtalen per 1. mai 2016.

BFO og de øvrige organisasjonene er uenige i grunnlaget for at avtalen skal opphøre. Vi mener intensjonen mellom partene ved en eventuell endring av dagens skoletillegg skulle overføres som del av fast lønn. Dette vil BFO og de øvrige organisasjoner forfølge videre i en egen prosess overfor Forsvarsdepartementet.

I tillegg krever organisasjonene fortsatt, at de som i dag besitter stillinger som faller inn under avtalen om skole-

tillegg, skal bibeholde tillegget så lenge de sitter i den aktuelle stillingen, også etter 31.07 2017. Dette vil vi forfølge videre i en egen prosess. Forsvaret har i tillegg avvist organisasjonenes krav om å oppta forhandlinger om en ny sentral avtale for å regulere arbeidstid med tilhørende kompensasjonsordninger for militært personell ved Forsvarets skoler. Forsvaret som arbeidsgiver har etter betydelig press, og med bakgrunn i organisasjonenes krav, valgt å fremme forslag om å videreføre skoletillegget som en personlig ordning frem til 31. juli 2017.

Det vil som følge av bortfall av avtalen per. 1. mai 2016 oppstå flere uavklarte spørsmål knyttet til den fremtidige for-

valtningen av militære instruktører ved Forsvarets skoler;

- Hvordan skal leseplikten forvaltes etter 1. mai 2016?
- Frammøteplikt, utover leseplikten, etter 1. mai 2016?
- Arbeidsoppgaver utover leseplikten, etter 1. mai 2016?
- Forvaltning av personell som tilsettes etter at avtalen opphører per 1. mai 2016.

Dette er forhold som Forsvarsstaben per i dag ikke ønsker å avklare på sentralt nivå. BFO oppfordrer derfor nå sine lokale tillitsvalgte ved de respektive skoler til å kreve en snarlig dialog med sine skolesjefer for å avklare hvordan disse forhold skal håndteres etter 1. mai 2016. Organisasjonene forutsetter at militært personell som har søkt stilling på en av Forsvarets skoler før 1. mai 2016 tilkommer skoletillegg som regulert i nåværende avtale.

Avslutningsvis vil BFO påpeke at dette har vært en svært krevende prosess med en meget uklok og svært skuffende fremgangsmåte fra Forsvarets side, og som ikke bidrar på en god måte til kommende prosesser. Avviklingen av avtalen vil i tillegg, slik BFO ser det, og tilbake-meldinger fra skolene så langt, medføre ytterligere utfordringer med å rekruttere og beholde kvalifisert militært personell til Forsvarets skoler.

Tekst: BFO Forhandlingsutvalg Foto: Forsvaret

KONTAKTINFO BFO

FUNKSJON	NAVN	OMRÅDE	MOBIL	KONTOR	E-POST
Leder	Jens B Jahren		930 05 202		jens.jahren@bfo.no
Nestleder	Rune Rudberg		934 20 377		rune.rudberg@bfo.no
Forhandlingsleder	Tom Skyrud	Medbest	437 87 648		tom.skyrud@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbest	934 98 520		ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Grethe Bergersen	Medbest	452 49 410		grethe.bergersen@bfo.no
Forhandlingsleder	Even Mølmsaug	Tariff	990 94 678		even.molmsaug@bfo.no
Forhandlingsleder	Lars Omberg	Tariff	920 91 238		lars.omberg@bfo.no
Kompetanseutvikler	Jon Vestli	BFO-skolen	953 65 907		jon.vestli@bfo.no
Sekretariatsleder	Erik Gabrielsen		920 96 432		erik.gabrielsen@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880		kyrre.felde@bfo.no
Konsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698		mona.rudberg@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165		mona.audne@bfo.no
Leder kommunikasjonsavd.	Viggo Holm		400 36 653		viggo.holm@bfo.no
Markedsansvarlig	Lars Kristian Danielsen	Kom.avd	905 85 355		lars.danielsen@bfo.no
Rekruttering- og webansvarlig	Lars-Andreas Irgens	Kom.avd	988 82 958		lars.irgens@bfo.no
Rekrutteringsmedarbeider	Sandra Stahl		971 05 472		sandra.stahl@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen	Offisersbladet	928 14 251		offisersbladet@bfo.no
	Sentralbord siv		23 10 02 20	23 10 02 20	
	Sentralbord mil		0510 5694	0510 5694	
	Telefaks siv		23 10 02 25	23 10 02 25	
	Telefaks mil		0510 5655	0510 5655	

FRIKJØPTE TILLITSVALGTE

TELEFONER

OMRÅDE	NAVN	MIL	SIV	MOB	FAKS	E-POST
Nord-Norge	Gunnar Lie Eide	0575-2368	77 11 23 68	400 29 791	76 11 23 69	gunnar.lie.eide@bfo.no
Midt-Norge	Hans Petter Myrseth	0565-7394	75 53 73 94	909 98 298	75 53 73 95	hans.myrseth@bfo.no
Vest	John L Strømseng	0540-3486	55 50 34 86	926 24 550	55 50 34 87	john.stromseng@bfo.no
Indre Østland	Håvard Støle	0502-2077	64 40 20 77	404 71 718		havard.stole@bfo.no
Viken	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.framnes@bfo.no
Utland	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.framnes@bfo.no
Luft	Lars Erik Jamtli			922 27 058		htv-luft@bfo.no
Hær	Rune Isvik			400 29 792		htv-haer@bfo.no
Sjø	Tor Erik Eide			922 10 930		htv-sjo@bfo.no

OFFISERSBLADET

Befalets Fellesorganisasjon

ET NYTT FORSVAR FOR VÅR NYE TID

I skrivende stund er det bare få dager til ny langtidsplan for Forsvaret skal publiseres, og vi venter i spenning på bekreftelse om at bedriften vi jobber i skal legges ned. Personlig forventer jeg ikke så mye mer enn det, skuffelse. Jeg håper for all del at dette ikke blir tilfelle, men tiden rundt Forsvarssjefens fagmilitære råd i oktober i fjor gjorde at mange av oss ble litt mer optimistiske. Forsvaret ble satt på agendaen, og det ble pekt på de utallige utfordringene som vi ikke får gjort så mye med, i de rammene vi er gitt. Etter det fagmilitære rådet var gitt var det en tid med mye god debatt rundt forsvarsevne og beredskap, men så dabbet det naturlig nok av og falt fra agendaen i vårt trygge Norge.

Det at Norge er et såpass trygt land at brorparten av befolkningen synes det er greit at Forsvar ikke satses på i nevneverdig grad, er i og for seg veldig bra. Det er likevel her offiserene må uttale seg som eksperter på fagfeltet sitt, og politikere må følge opp og sørge for at trygghetsfølelsen ikke er styrende for finansiering og bygging av et nasjonalt forsvar. Trygghetsfølelsen er irrelevant. Ser man tilbake på noen av de største konfliktene i vår tid så beskrives de ofte i historiebøker med lange årsakssammenhenger i ettertid. Noen har i ettertid prøvd å koble sammen mange enkelthendelser som til sammen forklarer hvorfor konflikten oppsto. Dette gir de fleste av oss en form for bias for historiske narrativer, og vi antar at de stemmer. Mange av oss sitter dermed igjen med en følelse av at disse konfliktene på en måte "lå i luften" før de brøt ut, men dette stemmer bare ikke! Det har gjennom tiden vært både sterkt anspente forhold mellom folkegrupper uten at konflikt har oppstått, og tilsynelatende stabile tilstander av fred som plutselig bare eksploderte ut i lange konflikter. Slike ting "ligger ikke i luften" og de forutsees sjelden.

Vi kan derfor ikke la oss lure til å tro at situasjonen noen gang er så "trygg" at vi bare kan legge ned denne bedriften som heter Forsvaret. Omstilling må på et eller annet tidspunkt ta slutt, og drift må få lov til å skje. Effektivisering og omstilling er dessverre fortsatt de ordene som brukes mest om å beskrive fremtiden til Forsvaret. Kostnaden av disse to kommer antagelig til å bli lagt på personellet, som det har blitt så mange ganger tidligere. Effekten av omstilling er ofte færre medarbeidere. Effekten av effektivisering er som regel at det samme arbeidet, ofte mer, skal gjøres med en mindre pengesekk. Den forrige langtidsplanen var i utgangspunktet ikke dårlig, den ble bare aldri finansiert. Dette kan ikke få lov til å skje i det uendelige – noen må på et eller annet tidspunkt si "Nei!". Hvem denne "Noen" er, er jeg imidlertid usikker på og jeg håper han trer frem i lyset snart...

Imens venter jeg i spenning på å bli positivt overrasket 17.juni.

Oddar Kristiansen
Leder KAFO

I starten av juni var jeg på et foredrag fra sersjantmajor Jørg Lian på Sessvollmoen. Der delte han erfaringer og historier fra sin tjeneste og dro frem mange gode momenter relatert til ledelse. Jeg la spesielt godt merke til den ene plansjen der det stod «Basisferdigheter». I løpet av mine to år på Hærens Befallsskole (HBS) møter jeg støtt på eldre befal som sier grunnmuren hos enhver leder eller soldat hviler på gode kunnskaper og ferdigheter. Jeg er overbevist om at dette er sant og er svært

positiv til at dette virker som å være en slags norm i vår profesjon.

På grunn av dette ordet basisferdigheter, som Lian dro frem, ønsker jeg å dra fram huskeregelen som er flittig brukt i Hærens lederutdanning. Et hjelpemiddel for lagføreren i sin lederrolle, nemlig PIKSIB; planlegge, iverksette, kontrollere, støtte, informere og bedømme.

Et hvert oppdrag har større sannsynlighet for å lykkes med litt planlegging. Her inngår analysering av oppdraget, faktorer og handlemåter som kan påvirke utfallet. Det andre steget, iverksette, går ut på å sette planen ut i livet, delegere oppgaver, kommunisere intensjonen til dine lagsmedlemmer. Videre kommer én til punktet kontrollere. Her følger lagfører opp om de stilte kravene tilfredsstilles og korrigerer utførelsen heretter.

Så kommer punktet hvor det for meg ofte skapes tillit, nemlig ved punktet støtte. Lagføreren leder fra front, utjevner motsetninger i laget, forebygger mot konflikter og krediterer god innsats. Dette kan bidra til å skape motivasjon i laget og styrke utførelsen underveis.

Mot slutten av huskeregelen skal det informeres. Lagføreren oppdaterer under- og overgitte jevnlig med informasjon som; hvor langt igjen, hvem som har sikring osv.. Til slutt i PIKSIB kommer punktet bedømme. Her skal én gi tilbakemeldinger til lagets prestasjoner, egne svakheter og om man vil klare å løse oppdraget.

Hvert steg i huskeregelen har som kjent ulike punkter med kriterier som er til for å hjelpe lagføreren. Etter to år på skole må jeg skryte over sensorer på HBS som er utrolig flinke til å vurdere og å sette karakter på hvordan lagfører håndterer laget og situasjoner. Herunder hvordan en bygger tillit og fjerner usikkerhet mellom lagsmedlemmene under oppdragsløsningen, samtidig som man har fokus på oppdraget. Nå er ikke BESO en sensor som skal vurdere utførelse, men jeg ønsker likevel å luften tankene rundt den nye militære ordning!

Det ble vedtatt av regjeringen at implementeringen av OR/OF ordningen skulle starte 1. januar 2016 og være ferdig implementert innen utgangen av 2020. Oppdraget består av fire hovedelementer som er tilsettings-, disponerings-, avansement- og utdanningsordningen. Vi er per dags dato godt i gang med tilsettingsdelen hvor vi har lagt en plan, iverksatt den, også skaffet flere OR-9 som sørger for kontroll og støtte. BESO som er et lagsmedlem vet godt hensikten med planen og oppgavene, mens vi ser tilstedeværelsen av OR-9ene som hjelper til med implementeringen. Mye er enda usikkert for utdanningens fremtid og resten av Forsvaret med tanke på ny militær ordning og langtidsplanen til forsvarssjefen. Her kunne lagføreren igjen delt litt informasjon om fremtidens plan for hvordan vi løser utdanning som jeg er sikker på ville skapt mer tillit i laget. Tillit blant lagsmedlemmer eller fremtidige lagsmedlemmer. Bruk lagføreren PIKSIB som en grunnferdighet og grunnmur under implementeringen slik at oppdraget går i orden. La oss også bruke god tid på å la den nye ordningen implementere seg og bedømme den før vi tar for drastiske endringer på utdanningene slik vi ser de i dag, men for all del, informer oss!

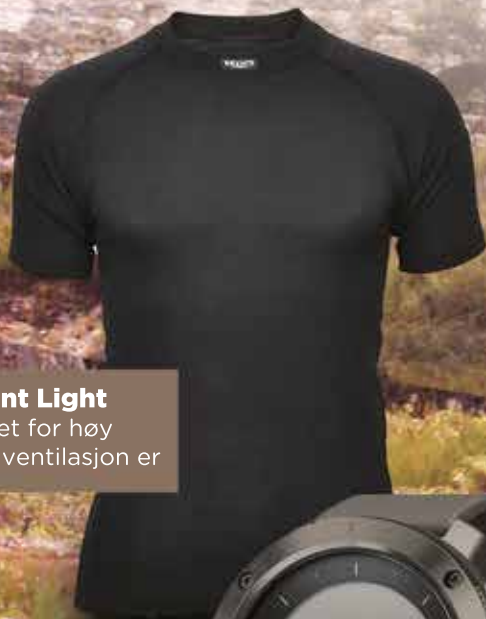
Ett nytt skoleår er snart slutt, og for meg har det gått utrolig fort. Jeg vil bruke anledningen til å gratulere alle som blir beskikket og som går ut i ny avdeling i juli. Dette er en spennende og ny periode for mange av oss, og har du spørsmål til overgangen fra elev til befal er det lurt å spørre din områdetillitsvalgte. God sommer og lykke til!

Martin Sløveren Andressen
Leder BESO

Brynje Sprint Light

Spesielt egnet for høy aktivitet der ventilasjon er viktig.

~~Før: 299,-~~
284,-

Milrab 90L Bag

Beredskapsbag i Coyote laget for å tåle tøffe værforhold.

~~Før: 600,-~~
673,-

Suunto Traverse Graphite

Avansert høydemåling, navigasjon og storm alarm.

~~Før: 3951,-~~
3200,-

Crispi S.W.A.T Evo

Solid og lett sko med GORE TEX og godt grep.

~~Før: 3299,-~~
2412,-

American Optical

Klassisk solbrille som aldri går av moten.

948,-

Compressport Tactical

Trøye med innovativt og revolusjonerende design.

566,-

Casio G-Shock GA-100

Støtsikker, antimagnetisk og vannbestandig ved ned til 20 bar.

1060,-

Milrab Alpha 90L

Nyhet! 90L sekk med avansert bæresystem.

2827,-

GÅ INN PÅ BFO.MILRAB.NO FOR FLERE TILBUD

UDT-messe i Norge/Lillestrøm

Varemessen på Lillestrøm huset den internasjonalt store forsvarsteknologimessen Underwater Defence Technology 2016. Her møter potensielle kunder både produsenter, leverandører av undervanns-teknologi fra hele verden. Det være seg alt fra små ubemannede fartøyer (AUVer) til de største ubåtene.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

Offisersbladet var på UDT-messen for å møte og snakke med de to kandidatene til ny norsk ubåt, Thüssen Krupp (Tyskland) og DCNS (Frankrike), men møtte også blant andre Kongsberg og Saab. Slike store messer er arena for markedsføring, men også et sted der kollegaer fra hele verden møtes. Neste år skal messen arrangeres i Bremen Tyskland. Det er viktig å være på slike messer, fordi det fungerer som informasjons-innhenting til pågående og fremtidige artikler om nytt materiell, samt at leverandørene faktisk ser at Offisersbladet er det eneste frittstående fagmilitære magasin som bedriver slik journalistikk.

Her er noen bilder fra årets UDT-messe;

Kongsberg produserer en rekke AUVer blant annet Hugin (nærmest) som også er i bruk i Sjøforsvaret.

Her er Kongsbergs modell av en spesialbygget NSM innbygd slik at den avfyres fra ubåt i undervannsposisjon.

Modell av F21, en meget kraftig torpedo som også kan være aktuell for Norge.

Den franske ubåtprodusenten DCNS orienterte om og viste frem modell av sin Scorpene-klasse ubåt.

Det tyske Thüssen Krupp viste frem modeller og videoer av sine ubåter. Her en HDW-klasse 209.

Saab er store på utvikling og produksjon av AUVer og ubåt-redningsfartøy.

Det amerikanske selskapet Stidd har spesialisert seg på små undervanns-farkoster til blant annet marinejegere.

GPS og navigasjons-enheten til Stidd sin undervanns-farkost, som også kan tas ut av fartøyet, og brukes av dykkerne under svømming frem mot målet.

Fremtidens JAS Gripen ble vist frem!

Den nyutviklede utgaven av Gripen ble vist frem under et stort show i Linkøping 19. mai. Dette er Gripen E med det siste av moderne teknologi og avanserte sensorer. Det er nå seks land som skal ha Gripen som sitt kampfly-system. Sverige, Tsjekkia, Ungarn, Sør-Afrika, Thailand, og nå Sveits og Brasil.

Dette er altså jagerflyet Norge av blant annet politiske årsaker ikke ville ha. Gripen E har fått en rekke moderniseringer og avanserte sensorer og våpensystemer. Blant annet det nye luft-til-luft-missilet Meteor fra MBDA, det såkalte bvraam-missilet («Beyond Visual Range Air-to-Air Missile»), Raven ES-05 aesa-radar («active electronically/electrically scanned array», oppgradert kommunikasjons-system, IRST («infra-red search and track»).

Gripen E beholder sin velfungerende 27 mm kanon Mauser BK-27. Med kraftigere motor, bredere understell og betydelige fuel-kapasitet, kan Gripen E bære mer våpen og sensor-poder, i tillegg til at den får større hastighet og større rekkevidde. Dette er altså jagerflyet som hadde kostet en tredjedel i forhold til F-35, og antageligvis hatt 70 % lavere driftskostnader enn F-35. Men gjort er gjort, og det som kjent ingen vits å gråte over spilt melk.

Einar Holst Clausen

Russland rustet opp sine luftbårne styrker

Det russiske forsvaret prioriterer en kraftig modernisering av sine luftbårne styrker. Begrunnelsen skal være det de oppfatter som internasjonale hendelser nær russiske grenseområder. Oppgraderingen skal være

fullført innen 2020. Dette innebærer avansert soldatutrustning (Ratnik), oppgradert artilleri og rakett-artilleri, sniper-rifler, håndvåpen og lettere våpen. I tillegg kommer nye 120mm Zauralets-D selvdrevet kanon (SPG), basert på BMD-4M og BTR-MDM chassiset. Den russiske forsvarsindustrien produserer også en etterligning av det nye pansrede kjøretøyet Taifun (Typhoon) til de luftbårne styrkene. Egenutviklet 4x4 pansret kjøretøy til spesialstyrkene og oppklarings-enhetene hevder den russiske hær-generalen Vladimir Shamanov.

Uansett tyder dette på at Russland nok en gang ønsker å markere styrke i sine grenseområder, og samtidig beviser at de er i stand til å drive offensiv krigføring med svært kort reaksjonstid/innsetnings-tid, blant annet med sine store luftbårne styrker.

Kilde: Janes Defence Weekly.

Einar Holst Clausen

KONGEN INSPISERTE SIN LIVGARDE

H.M. Kong Harald V ankom Gardeleiren på Huseby presis klokken 12:00 den 10. juni for å inspisere sine gardister. Også i år var HKH Kronprins Håkon ved hans side, og Forsvarsledelsens representant var generalinspektøren for Hæren generalmajor Odin Johannessen.

Dette er en storstilt seremoni som er preget av militær presisjon, detaljer, æresbevisninger, formaninger og forventninger.

Gardens ur deles ut av Kongen til beste gardist og brigader Leif Schanches æresbevisning (offisers-sabel) deles ut til beste befal.

Etter det seremonielle, foretas det forbimarsj i parade foran Majestetet, etterfulgt av oppvisning der 3. Gardekompani/ Musikk & Drill viser en kortversjon av årets drillprogram. Tradisjonen tro tas det bilde av alt befall sammen med Kongen og Kronprinsen, før de møtes i befalsmessen for kanapéer og hvitvin. Utvalgte gardebefal og inviterte gjester for samtale med Kongen eller Kronprinsen. Offisersbladet hadde også i år ære av å få være til stede på denne dagen, også i befalsmessen, og er svært takknemlig for det.

Einar Holst Clausen

HM Kongen titter bort på en yngre utgave av seg selv.

Vi må ikke forledes til å tro at det finnes snarveier til forsvaret av landet vårt

Forsvaret Norge trenger, inneholder blant annet nye kampfly, undervannsbåter, en modernisert og mekanisert brigade, en forsterket grensevakt og et modernisert heimevern – som et minimum.

EN BAKSTREVERSK OG SENDREKTIG HÆR HAR INGEN BEHOV FOR

I en tid med stadig skiftende sikkerhetspolitiske utfordringer må vi ha et bevisst forhold til hvordan vi innretter vårt forsvar. Hæren skal utvikle seg i takt med tiden og omgivelsene. En bakstreversk og sendrektig hær har ingen behov for. Ikke NATO – Ikke Norge. General og tidligere forsvarssjef Sverre Diesen skrev nylig i Aftenposten at «de norske soldatene vil kaste sine billige våpen fra seg og gå hjem – med god grunn.» Som sjef for Hæren kan jeg ikke la en slik holdning stå uimotsagt.

VI KASTER IKKE FRA OSS VÅPNENE

Soldater er i fellesskapets tjeneste. Tjenesten betyr at samfunnet, nasjonen og avdelingen settes foran den enkeltes behov. Vi kaster ikke fra oss våpnene selv om motstanderen tilsynelatende har overtaket. Det har aldri vært holdningen vår, hverken politisk eller militært. Den norske soldaten har nemlig vernevilje.

De soldatene Diesen beskriver tjenestegjør ikke i den samme Hæren som meg. Jeg tjenestegjør sammen med kompetente soldater med integritet. Sammen med soldater fra Sjøforsvaret, Luftforsvaret, Heimevernet og de øvrige delene av Forsvaret har vi mot til å forsvare landet – med våre liv om nødvendig. Soldatene har vist dette i utenlandsoperasjoner og gjennom verneplikt og tjeneste hjemme. Mange er blitt dekorert for sin heltemodige innsats.

JEG VIL PÅ DET STERKESTE ADVARE

Diesen er også uenig med både Forsvarssjefen og hærledelsen om organisering og bevæpning av Hæren. Han vil legge ned brigaden og kutte ut pansrede våpenbærere. En slik innretning er noe jeg på det sterkeste vil advare imot. Sammen med noen svært få andre fremstiller Diesen en idé for landforsvaret med lette og presumptivt rimelige enheter. Dette forslaget til forsvarskonsept innebærer at vi gir opp deler av landet uten kamp. Det kan være folkerettslig problematisk. Et landforsvar uten brigaden er å gi opp det balanserte førstelinjeforsvaret vi trenger. Våre allierte er organisert med brigader som sine kampenheter på land. Når NATO

stiller krav til Norge, er det moderniserte, mekaniserte styrker med evne til full krigsinnsats de ber om.

DET DUGER IKKE

Hæren kan i dag ikke beskytte seg mot trusler fra luften. Vi trenger kampluftvern.

Det eldste materiellet vi har, artilleriet, ble anskaffet på 1960-tallet. Det nyeste, kampvognene, kom i 2015. Vi tvinges til å operere på det eldste systemets premisser. Det duger ikke. Stortinget har derfor besluttet å kjøpe kampluftvern og nytt artilleri, samt å forlenge levetiden til stridsvognene våre. Tilsvarende avgjørelser om modernisering er fattet i syv andre NATO-land, pluss Sverige, Finland; – og Russland. Moderniseringsprogrammet for Hæren er derfor riktig, nøkternt og operativt nødvendig.

INGENTING SLÅR TILSTEDEVÆRELSE

Forsvarssjefen mener videre at Hæren skal ha kampavdelinger i Finnmark, som en eventuell angriper må ta hensyn til for å få territoriell kontroll. Ingenting slår tilstedeværelse. Med denne styrken som en del av Brigade Nord blir det mulig å svare riktig på enhver trussel. Fordi

Brigade Nord er alliansetilpasset gjør vi hele alliansen til vårt forsvar.

Veivalg er ofte verdivalg. Vi må vekte verdier, teknologi og ressurser mot den verden vi ser rundt oss. I Hæren har vi menneskene i sentrum. Det er de som har viljen til forsvar. Teknologi er et hjelpemiddel som må brukes med menneskelig kompetanse og omhu.

MER SLAGKRAFTIG ENN VÅRT BESKJEDNE VOLUM SKULLE TILSI

Forsvaret samvirker på sjøen, i luften og på land. Det gir et effektivt forsvar og politisk handlingsrom. Med høy kompetanse, moderniserte plattformer og alliansetilpasning kan det norske Forsvaret være mye mer slagkraftig enn det vårt beskjedne volum skulle tilsi. Det har en krigsforebyggende effekt. Et forsvar som ikke utkjemper en krig i Norge, men som forebygger krig, er en strategisk seier. Minimumsforsvaret som fagmilitært er best til det, er beskrevet i Forsvarssjefens anbefaling.

Odin Johannessen

Generalinspektør i Hæren

Innlegget har stått på trykk i Aftenposten

CASIO G-SHOCK RANGEMAN KLOKKE

Klokken er solcelledrevet og radiostyrt. Radiostyrt vil si at når klokken først er innstilt på lokal tid mottar den signaler for å kunne vise korrekt tid uansett hvor du er. Klokken er ikke kun lagd for å tåle mye, den inneholder også flere nyttige funksjoner som kommer godt med i hverdagen. Du kan for eksempel enkelt regne ut hastighet ved å taste inn avstanden for en måling og aktivere stoppeklokken ved start og slutt. Klokken er antimagnetisk, har en funksjon for verdenstid og automatisk nedtelling, høydemåler, kompass, barometer med mer! Med andre ord er denne klokken ypperlig for alle som trenger en tøff og robust klokke, med god funksjonalitet og fint design.

Casio G-Shock Rangeman koster 2764,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

NITECORE MH27 LOMMELYKT

MH27 vant den prestisjefulle Red Dot award 2016 for sitt unike og funksjonelle design. Lykten er robust og tåler tøffe utfordringer både i tørre og våte omgivelser. Lykten er i tillegg vanntett ned til 2m og benytter en patentert beskyttelse mot støt og slag, som motvirker både utvendig og innvendig skade. I tillegg til å være robust, har lykten en lysstyrke på hele 1000 lumen og en rekkevidde på opptil 462m.

Nitecore MH27 koster 964,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

MILRAB BEREDSKAPSBAG 90L COYOTE

Denne beredskapsbagen fra Milrab er utviklet for å tåle de tøffeste forholdene. Med forsterket bunn i polyvinylklorid (PVC) kan bagen oppbevares på fuktig underlag over lengre tid, og sammen med vanntette glidelåser og behandlet polyester (600X600D) er bagen godt egnet til å håndtere fukt og tøffe værforhold.

Milrab Beredskapsbag 90L koster 673,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

GERBER MINI PARAFRAME TANTO

Knivbladet til Mini Paraframe Tanto er laget av 7Cr17MoV karbon stål. Dette gjør knivblader ekstremt solid og svært bestandig mot støt og slag. Når kniven er lukket er den kun 7.95cm noe som gjør den enkel å frakte med seg. Men den kan enkelt åpnes og bli til en funksjonell kniv i full størrelse. Kniven veier kun 43g. Med klips er det også lett å finne plass til denne kniven enten i en lomme eller på pakning.

Mini Paraframe Tanto koster 149,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Sikkerheten i Østersjøen dramatisk svekket

København: Sikkerheten i Østersjøen er blitt dramatisk svekket etter 2014. NATO har ikke greid å møte Russlands aggressive politikk med tilstrekkelige motreaksjoner.

Alliansen har ikke oppfylt de baltiske landenes ønske om faste baser, men satser på løpende øvelser, men det er ikke nok. Fra årsskiftet halverte man også tallet på fly som deltar i flyovervåkingen av de tre land. Det er feil signal. Østersjøen spiller en sentral rolle i president Putins forsøk på å utnytte nye svake punkter i NATO og Vesten for å øke splittelsen og undergrave USAs rolle i Europa og globalt. Ukrainakrisen omgjorde Østersjøen fra et relativt fredelig område til et strategisk "hot spot". Russiske maktdemonstrasjoner med overflatefartøyer, simulerte atomangrep med fly mot Sverige samt ubåtkrenkelser i svensk skjærgård og trusler om bruk av atomvåpen mot Danmark og andre viser at president Putin utfordrer NATO og Vesten for å finne nye svake punkter.

Russland er i stand til å bruke alle midler i sitt "hybride arsenal" og respekterer hverken grenser eller avtaler og bruker militærmakt som en del av utenrikspolitikken. Også flyktningkrisen er blitt nyttig for Moskva. Selv om kamphandlingene i Donetsk-området ligger nede for tiden, er det fortsatt kjempesfarlig i området. Putin håper at Ukrainakrisen skal forsvinne fra agendaen i de europeiske hovedsteder og kalkulerer at tanken om nytt samarbeid med Russland snart skal komme til overflaten, sier sikkerhetspolitisk forsker, dosent Ann-Sofie Dahl i København.

Putins overgripende mål er å utfordre hele Vesten. Han spiller ikke etter reglene og oppfatter seg ikke lenger som en partner av Vesten. Putin har initiativet og ligger et skritt foran og vet hvor han skal sette inn presset – som for eksempel i Syria. Ann-Sofie Dahl har tidligere arbeidet med prosjekter for Center for militære studier i København. I vinter holdt hun en serie forelesninger om sikkerheten i Østersjøen ved amerikanske universiteter og utgir en bok om temaet til høsten.

Hun fortsetter; Sett fra Europa er Putin en uberegnelig leder, mens Obama er svak. Det er en dårlig kombinasjon, og landene langs Østersjøen står midt mellom de to. USAs strategiske oppmerksomhet har dessverre en tendens til å ha begrenset varighet. Nå er det USAs "pivot to Asia" som dominerer. Europa har grunn til å kjenne seg litt forlatt til tross for at Østersjøen og den kollektive sikkerheten har kommet til topps på NATOs agenda.

ATOMTRUSLER

De baltiske lands frihet og selvstendighet er ikke et forhandlingsgrunnlag. Går Russland over en grense, skjer det noe.

Ann-Sofie Dahl

Estlands militærsjef sa i fjor at de første "grønne menn" i umerkede uniformer som viser seg i landet vil bli skutt umiddelbart. Estlands kontante holdning står i sterk kontrast til de "grønne menn" som uhindret og skrittvis fikk overta Krim for to år siden. Også når det gjelder de baltiske landene har Putin kommet med alvorlige trusler. Våren 2015 skal han ha truet med bruk av atomvåpen i tilfelle en NATO-oppygging i Baltikum. Han ville også ty til samme middel hvis NATO prøvde å ta Krim fra ham. Ifølge hans egne uttalelser vurderte han å sette atomstyrkene i beredskap under Krim-operasjonene. Putins atomkriseretorikk er ekstraordinært både i russisk og sovjetisk historie.

-De baltiske landene takler utfordringene fra Russland så godt de kan. Men de har begrensede ressurser. Derfor ønsker de permanente NATO-baser. Mange i vest tror dette vil være for provoserende. Opprettelse av baser vil være avhengig av amerikansk ledelse. Men det er ikke nok engasjement i Det hvite hus, sier Ann-Sofie Dahl.

Hun ser en parallell til opptagelsen av dem i NATO i 2004. I forbindelse med debatten om NATO-utvidelsen i 2004 presenterte president Carters sikkerhetspolitiske rådgiver Zbigniew Brzezinski sine tanker og mente at medlemskap ville være for provoserende overfor Moskva. Men president George W. Bush skar igjennom og sørget for at de kom inn under NATO-paraplyen.

GOTLAND AVMILITARISERT

Ann-Sofie Dahl kritiserer at Sverige gjennom mange år også har bidratt til å

sende feil signal til Russland ved sin langvarige nedrustning som har ført til nesten total avmilitarisering av Gotland.

-Det er trist at Sverige ikke har forstått behovet for militært nærvær på Gotland. Den samlede hærstyrke skal ligge på ca. et dusin panservogner. Den som kontrollerer Gotland kontrollerer Baltikum og Østersjøen. I statsminister Løfven har Sverige en ekstraordinær svak leder. Fortsatt sitter Løfven, og deler av svensk opinion fast i gamle myter om at Sverige kan spille en rolle i verden ved sin alliansefrihet. Det er dessuten misoppfatninger om NATO som kalde krigere. Dette er nærmest hysteriske reaksjoner. Sverige har riktig nok begynt å øke forsvarsbudsjettet igjen, men økningen er for små og det går for langsomt.

Hvem som er de kalde krigere burde ikke være vanskelig å se – for dem som virkelig vil se. Nylig dukket en russisk ubåt opp midt i en svensk marineøvelse. Dette var frekt, sier hun.

De gode nyheter er Sveriges og Finlands utrolig nære samarbeid med NATO, selv om medlemskapet fortsatt er langt unna. Sverige bidrog mer til etterretningen i forbindelse med angrepene på Gaddafis Libya enn mange medlemsland. Sverige og Finland deltar også intenst sammen med norske jagerfly i Cross Border Training på Nordkalotten.

-En annen positiv utvikling er at de baltiske land stadig mer inviteres til NORDEFCO-møtene. USA ønsker en slik utvidelse av det nordiske forsvarssamarbeidet bl.a. fordi dette vil øke NATO-komponenten i NORDEFCO.

RØD OG HVIT – Den russiske borgerkrigen

«For å vinne en revolusjonær krig må du ha en hær, og vi har ingen. Det er et spørsmål om å underskrive en fredsavtale nå, eller å underskrive revolusjonens dødserklæring om tre uker», forklarte Lenin om sin ettergivenhet ovenfor Tyskland. Første verdenskrig gikk dårlig for Russland, men for ham var krigen innad mye viktigere.

AV TROND SÆTRE

Den russiske revolusjonen besto av to faser. Den ene fasen fant sted i februar 1917, da Tsar Nikolai II ble avsatt og en provisorisk regjering ble utnevnt. Men regjeringen var svak, og den pågående krigen var svært upopulær blant russerne. Bolsjevikene ønsket å trekke Russland ut. Derfor kunne bolsjeviklederen Vladimir Iljitsj Uljanov, alias Lenin, og Lev Trotskij uten særlig mostand kuppe regjeringen i daværende hovedstad Petrograd (St. Petersburg) den 7. november 1917 (25. oktober etter daværende russisk tidsregning, derav navnet «Oktoberrevolusjonen»)

Med tanke på Russlands veldig geografiske størrelse sto bolsjevikene nå foran oppgaven med å utbre og konsolidere sin makt over resten av det russiske imperiet. Ved utgangen av revolusjonsåret kontrollerte de fortsatt bare Petrograd, Moskva og territoriet mellom de to byene. Motstanderne av det nye regimet gikk snarest i gang med å organisere seg, i første omgang i sør og øst. Disse ble senere kjent som den hvite hær, som en kontrast til den røde hær.

Den indre motstanden mot bolsjevikene var der fra begynnelsen, men borgerkrigen eskalerte for alvor etter at Russland hadde sluttet separatfred med Tyskland i Brest-Livotsk, mars 1918. For å få en fredsavtale gikk Lenin med på å betale krigsgjeld og avstå mye territorium til Tyskland (avtalen ble uansett ugyldiggjort da tyskerne tapte første verdenskrig), men han mente det var viktigere å frigjøre militære ressurser til å bekjempe de kontrarevolusjonære. Fredsslutningen førte straks til at ententemaktene intervenerte, først med det siktemål å gjenopprette østfronten. Deretter, da krigen var vunnet, for å bekjempe bolsjevismen.

Den tsjekkosllovakiske legion er et eget kapittel i borgerkrigens historie, og blir faktisk regnet som en viktig årsak til at krigen eskalerte på dette tidspunktet. Den besto av en militærstyrke på 40-50 000 mann, tsjekkiske og slovakiske krigsfanger og desertører fra den østerriksk-ungarske hær. Tidligere hadde de kjempet sammen med russerne på østfronten, i håp om at et nederlag for Østerrike-Ungarn skulle bane vei for Tsjekkoslovakias uavhengighet. Faktisk var legionen den sterkeste militære enheten på russisk grunn. Men i og med Brest-Livotsk-freden var østfronten oppløst, og tsjekkosllovakene ville reise til vestfronten for å fortsette kampen der. Men den direkte

ruta mot vest var blokkert. Ententemaktene ville komme legionen til unnsetning og transportere dem ut av Russland via omveier i øst og nord. Til å begynne med ble dette gjort etter avtale med bolsjevikene, men mistro og misforståelser ødela for en fredelig sorti. Tsjekkoslovakene fryktet at de skulle bli totalt avvæpnet, mens de røde fryktet at legionen skulle alliere seg med de voksende kontrarevolusjonære bevegelsene i Øst-Russland. Resultatet var at den tsjekkosllovakiske legion igangsatte en oppstand i mai 1918. Den ustabile sovjetmakten i deler av Sibir og Ural brøt sammen, og legionen tok kontrollen over den transsibirske jernbanen. Den hvite hær, som tidligere hadde operert mer i det skjulte, benyttet anledningen til å etablere seg i øst.

Den hvite hæren hadde likevel et åpenbart problem: Det fantes ingen politisk enhet. Gruppen var en broket forsamling av alt fra monarkister og reaksjonære via republikanere og liberalister til sosialdemokrater. Det interne samarbeidet var derfor skjørt. Dessuten hadde den røde hær kortere og bredere forsyningslinjer ettersom de hadde Moskva og Petrograd som utgangspunkt, mens den hvite hæren kjempet fra det storrussiske rikets ytterkanter. Videre kunne de røde utnytte det faktum at motparten fikk utenlandsk hjelp i propaganda.

Trotskijs organisatoriske dyktighet må også nevnes som en forklaring på borgerkrigens utfall. Like etter fredsslutningen med Tyskland ble han folkekommissær for hær- og marinesaker, og formann i det øverste militære råd. Resultatet var at han hadde full kontroll over den røde armé. Han ledet borgerkrigens gang fra et armert spesialtog, et imponerende velutstyrt mobilt militærhovedkvarter, reiste langs frontavsnittene, pisket opp moralen og innførte nådeløs

disiplin. Kommisærer og militære ledere som trakk seg tilbake uten å ha fått ordre, ble skutt.

«Røde terror» var et begrep som oppsto i denne perioden, selv om terror var et virkemiddel som ble brukt både av de røde og de hvite i borgerkrigen. «Dette er borgerkrigens lov», erklærte Martin Latsis fra Tjeka, de rødes første hemmelige politi. «Drep alle som såres i kamp mot deg! I en borgerkrig stilles ikke fienden for retten, det er en kamp på liv og død. Hvis du ikke dreper blir du selv drept!»

I 1919 hadde den hvite hær framgang. Med avansement fra sør, øst og nordvest, tvang de bolsjevikene tilbake på tre fronter. Høsten 1919 var de fortsatt på offensiven, da general Denikins hær styrker rykket fram mot Moskva. Samme vinter ble imidlertid problemet med de hvites lange forsyningslinjer tydelig, og styrkene brøt sammen i januar 1920. Den hvite hærens soldater var i for stor grad avhengige av å skaffe seg mat selv, noe som førte til at de plyndret bøndene. Det hadde gjort dem svært upopulære. Moralene brøt sammen da de hvite befestningene i Odessa ved Svartehavet og Arkhangelsk falt. Pjotr Wrangel var den siste hvite kommandøren som holdt skansen. Han hadde fortsatt en hær på Krimhalvøya, men innså høsten 1920 at evakuering var hans eneste mulighet. Den 7. november, på treårsdagen for oktoberrevolusjonen, invaderte den røde hær Krim. Fire dager senere kunne Wrangel evakuere hæren sin, med kvinner og barn, og med disse ordene til sine kadetter: «Vi går ikke som tiggere med utstrakte hender, men med hodene vår høyt hevet i bevisstheden om at vi gjorde vår plikt til det siste». For de som ble igjen i det som nå fikk navnet Sovjetunionen, ventet flere harde år, med hungersnød og terror.

Human Systems Inte

– Oppnåelse av Forsvarets oppgaver gjennom teknologisk integrasjon

Anskaffelse av ny teknologi som fokuserer på integrasjonen mellom mennesket og systemet vil øke systemets overlevelsessevne, sikre interoperabilitet, redusere behov for bemanning og trening, balansere bredde og dybde i strukturen, optimalisere operativ evne og redusere livssyklus kostnader.

AV ORLOGSKAPTEIN FRODE VOLL MJELDE/SSK/
SKSK/NAVKOMP

Forsvaret skal til enhver tid opprettholde samfunns målet om å være tilgjengelig for politiske oppdragsgivere, nasjonalt og globalt. Samfunns målet nås gjennom utførelse av Forsvarets Oppgaver (FO 1-9) som beskrevet i St.prp. 73¹. Teknologisk utvikling gir Forsvaret muligheter til å ta i bruk nye teknologiske konsepter i den hensikt å kunne løse fremtidige oppdrag på en best mulig måte (gevinst). Samtidig vil innføring av ny teknologi kunne påvirke taktikk og konsepter i et fremtidig Forsvar, og usikkerheter i forhold til å kunne implementere foreslåtte tiltak må synliggjøres og analyseres.

Ny teknologi som støtter operasjoner i en felles operativ kontekst, som gir økt utnyttelse av våpen og sensorer, tilfredsstiller miljøkrav, gir reduksjon i drifts-avbrudd som utdanning og vedlikehold, samt øker stridsevnen må naturligvis prioriteres for å opprettholde samfunns målet. Ny teknologi må kunne fungere i samspill med andre systemer² og må kunne oppgraderes både med maskinvare og programvare uten at gjenkjennbarheten forsvinner hos operatørene. Samtidig er dagens materiellstruktur, eksisterende perspektivplaner for videreføring og oppdatering av strukturen, økonomiske rammer og tildeling av årsverk grunnleggende utgangspunkt og viktige

faktorer som påvirker beslutningsprosessene.

Forsvarets anskaffelsesprosess er til tider svært ressurs- og tidskrevende, og det kan gå svært lang tid mellom et behov blir identifisert og at materiellet faktisk er på plass hos utøvende avdeling. Komplekse teknologiske anskaffelser kan således ende opp med å være utdaterte når produktet endelig leveres til brukerne, i tillegg til at det ofte krever grundig opplæring og trening før det nye systemet faktisk kan bidra til økt stridsevne. En forutsetning for tidsriktig og hurtig anvendelse av ny teknologi ligger derfor i evnen til å gjøre det riktig på første forsøk, en evne som er oppnåelig

gration

gjennom fokus på brukernes forutsetninger og forventninger.

En enkel og vid definisjon av teknologi, er «praktisk bruk av vitenskapelig kunnskap», hvor teknologi kan ses på som et verktøy for å påvirke våre omgivelser. Teknologi omfatter dermed samspillet (integrasjonen) mellom teknikk og menneske, altså vår evne til å bruke teknikken³.

I komplekse menneske-maskin-systemer er det som regel organisatoriske og teknologiske endringer som utgjør drivkreftene for utvikling av systemet. Effektene av disse endringene på brukerne adresseres ofte ad hoc gjennom trening og en forventning om menneskelig tilpasning og

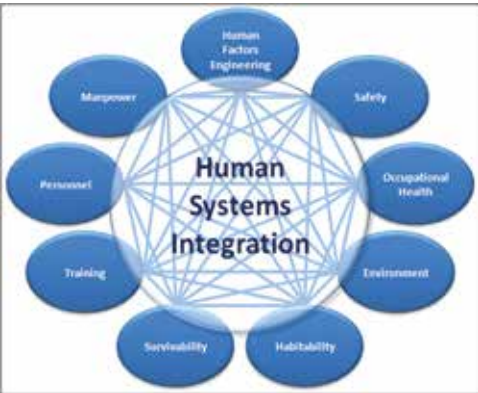
skjerpede krav til kompetanse og ytelse. Systemets totale prestasjon avhenger da av hvordan brukeren er i stand til å mestre de teknologiske og organisatoriske forutsetningene. Denne tilnærmingen baserer seg erfaringsmessig på en forenklet forståelse av menneskets kapasiteter, fremfor en systematisk og grunnleggende gjennomgang av menneskelige muligheter og begrensninger og hvordan disse påvirker systemets totale prestasjon⁴.

HUMAN SYSTEMS INTEGRATION (HSI)

Fagfeltet Human Systems Integration (HSI; også kalt Human Factors Integration (HFI) i Europa) representerer i denne sammenheng en brukersentrert tilnærming

som tar utgangspunkt i menneskets ulike roller og oppgaver i det totale systemet og søker å optimalisere utførelsen gjennom å velge de mest egnede teknologiske og organisatoriske løsningene. HSI fokuserer på integrasjonen av det menneskelige element i design, anskaffelse og drift av komplekse tekno-logier og systemer for å redusere livssyklus-kostnader (LCC), sikre interoperabilitet med andre enheter og systemer og optimalisere operativ ytelse⁵. Forståelsen av grunnleggende forutsetninger for menneskelige prestasjoner og anvendelsen av denne kunnskapen i design og bruk av teknologi er med andre ord avgjørende for systemets totale prestasjon⁶.

Fortsetter på neste side

Figur 1 Amerikansk modell av HSI - Human Systems Integration

Figur 2 Norsk modell av HSI: Menneske - System - Integrasjon

I det amerikanske forsvaret er HSI, sammen med fagfeltet Systems Engineering (SE), en integrert del av anskaffelsesprogrammet av militært utstyr. Studier og analyser viser at HSI har en positiv effekt på operativ ytelse uansett på hvilket tidspunkt det anvendes i systemets livssyklus, men at det gir størst økonomisk gevinst og raskere tilgang på anskaffet materiell ved anvendelse i en tidlig fase av prosjektet⁸. Blant annet førte HSI analyser av vedlikehold på Comanche helikopter (US Army) til en besparelse på hele 3,3 milliarder USD; en gevinstfaktor på 1:40 i forhold til hva det kostet å gjennomføre selve HSI analysen⁹.

SYSTEMS ENGINEERING

Systems Engineering (SE) er en teknisk disiplin som kompletterer HSI gjennom fokus på tekniske standarder for integrering av systemer. SE sikrer at oppgraderinger av programvare og maskinvare kan utføres kontinuerlig eller gradvis uten reduksjon i tilgjengelighet eller kvalitet på systemet, noe som øker systemets LCC. Det viktigste formålet med SE er å sørge for opprettholdelse av system arkitektur, og at teknisk ytelse er oppnådd i henhold til behov, kravspesifikasjon og konstruksjon.

HSI baserer seg på optimalisering av det totale systemets ytelse gjennom kosteffektiv trade-off mellom ni domener⁷, som alle påvirker samspillet mellom teknikk og menneske (Tabell 1).

Tabell 1 HSI Domener og beskrivelser

HSI Domener	Beskrivelse
Bemanning	Antall, og kombinasjon (militære, sivile, kontraktører), av personell som trengs for å drifte, vedlikeholde, reparere og støtte systemer som anskaffes.
Seleksjon	Kriterier for kunnskaper, ferdigheter, evner og erfaring som er nødvendig for å utføre arbeidsoppgaver til å drifte, vedlikeholde og støtte et system.
Trening	Instruksjoner og ressurser som trengs for å tilføre personellet nødvendig kompetanse til å drifte, vedlikeholde og støtte et system.
Human Factors Engineering (HFE)	Vurderinger og integrasjoner av designkriterier, psykologiske prinsipper, menneskelig atferd, menneskelige kapasiteter og begrensninger for å optimalisere menneske-system interaksjon for alle brukere. HFE sikrer at systemer som krever minimal bemanning aksepteres av brukerne gjennom brukervennlig design for operering og vedlikehold. HFE sikrer overlevelsessevne for personell og system.
System sikkerhet	Sikkerhetsfaktorer inkluderer designkarakteristikker for system og operatør som minimaliserer sjansen for ulykker og skader på personellet.
Overlevelsessevne	Faktorer som reduserer risiko for at egen enhet blir oppdaget og angrepet, og som reduserer risiko for personell og system ved et angrep.
Helse	Identifisering og korrigering av design og funksjoner som skaper betydelig helserisiko og som reduserer personellens ytelse.
Ergonomi	Kvalitetene til det fysiske miljø for operatør og støttepersonell påvirker oppdragets effektivitet. Gode arbeidsforhold er viktig for moral og motivasjon, og forebygger yrkesskader.
Miljø	Miljøfaktorer innebærer fokus på sammenhengen som eksisterer mellom vann, luft, jord og alle levende organismer.

OPPSUMMERING

Anskaffelse og innføring av ny teknologi i Forsvaret må være styrt av en tilnærming hvor brukerforutsetningene er sentrale i utformingen av menneske-maskin-systemer. Brukere av moderne våpensystemer forventer produkter som kan brukes trygt og effektivt. De forventer også at beslutningstakere og systemutviklere har adressert brukernes kognitive og fysiske kapasiteter og begrensninger som grunnleggende forutsetninger for systemets ytelse. Disse forventningene kan ikke realiseres uten en enhetlig og integrert HSI og SE innsats som krever en investering av tid, økonomiske ressurser og personalressurser.

Den initiale kostnaden for en grundig analyse av kapabilitetskrav og tilgjengelige ressurser gir økt investeringsutbytte gjennom store

gevinster i form av en kvalitativ trade-off mellom kapabilitetskrav (behov) og kostnader - i den hensikt å optimalisere systemets ytelse, sikre interoperabilitet, redusere behov for bemanning og trening, balansere bredde og dybde i strukturen, optimalisere operativ evne og redusere systemets livssykluskostnader.

1) Forsvarsdepartementet (2012) Stortingsproposisjon 73 S - Et forsvar for vår tid.
2) NATO (2016) NATO Library Homepage: Interoperability.
3) Norges Offentlige Utredninger (2000). En strategi for sysselsetting og verdiskaping.
4) Heimdahl, J. (2011). Human Factors, betraktninger om menneskelige forutsetninger og teknologiske systemer.
5) US Department of Defense (2015). Instruction 5000.02 - Operation of the Defense Acquisition System.
6) Booher, H. R. (2003). Handbook of Human Systems Integration.
7) US Naval Postgraduate School (2013). HSI Domains.
8) US Department of Defense (2015). Instruction 5000.02 - Operation of the Defense Acquisition System.
9) MoD HFI DTC. (2006). Cost Arguments and Evidence for Human Factors Integration.

Generalløytnant Robert Mood fikk Fritt Ord-prisen

Forsvarets politiske- og militære ledelse glimret med sitt fravær, når Generalløytnant Robert Mood ble tildelt årets Fritt Ord-pris 2016, under en høytidelig seremoni på Den Norske Opera den 10. mai.

- Robert Moods mange og debattvekkende bidrag er særlig viktige fordi vi lever i en tid da ytringsmulighetene for ansatte i flere deler av offentlig sektor er under betydelig press, skrev juryen i sin begrunnelse da tildelingen ble kjent i mars.

Stiftelsens leder Georg Fr. Rieber-Mohn innledet seremonien med en fyldestgjørende begrunnelse for årets tildeling. Og gjorde det klart at Robert Mood i en årrekke har vist meningers mot, ved aktivt å ha deltatt i kritiske debatter om situasjonen i Forsvaret, og om hvilken rolle Forsvaret skal spille i samfunnet.

Generalen har hatt flere kritiske innlegg om behandlingen av Forsvarets veteraner, om våre bidrag i Afghanistan var verdt prisen, om nedbyggingen av Hæren, Norges forhold til Russland, Syria-krisen, og om generell bevæpning av Politiet. Alle ytringer i lys av hans brede militære erfaring.

Befalets Fellesorganisasjon og Offisersbladet var til stede under tildelingen, og ble sammen med flere av de tilstedeværende litt overrasket over at hverken representanter fra Forsvarets politiske- eller militære ledelse var til stede. Når en generalløytnant og en av de høyst rangerte offiserer i Forsvaret blir tildelt en slik pris, og i forhold til at det oppfordres til åpenhet og deltagelse i den offentlige debatt, burde det vært naturlig at Forsvarets ledelse møtte opp under tildelingen.

Eller har det blitt litt for mye «fritt ord» for forsvarsledelsen?

Tekst Einar Holst Clausen Foto: Forsvaret

Generalløytnant Robert Mood mottar prisen av leder av stiftelsen Fritt Ord, Georg Fr. Rieber-Mohn.

Vellykket test av stor hybrid rakettmotor NAMMO

Nammo passerte en ny milepel etter å ha gjennomført en fullskala testavfiring av «flyvekt hybrid» rakettmotor i sitt testanlegg på Raufoss. Dette skjedde den 19. mai. Den innovative designen på denne hybridmotoren, er sikker, kontrollerbar, rimelig og miljøvennlig. Denne teknologien som NAMMO har utviklet, er i verdensklasse og vil bli lagt merke til.

Visepresident i NAMMO Space and Offshore, Onno Verberne sier dette var en suksess. Etter avfiring ble motoren stanset og kort tid etter restartet. Dette er beviset på at NAMMO har lykkes med den helt nye teknologien. Motoren kan re-startes ubegrenset antall ganger. Den gir en thrust på 30 kN (3 tonn). Motoren kan brenne i over 35 sekunder, og kan ta en 9 meters rakett på 800 kg opp til 100 km. NAMMO har kontrakt med ESA (European Space Agency) i dette prosjektet, og samarbeider med NRS (Norwegian Space Center).

Einar Holst Clausen

NAMMO

Russland satser stort i Arktis

Den russiske marinen har bestilt to isbrytende patruljefartøyer, som skal operere i Arktis fra 2020.

Russland sier at dette skal bli et unikt fartøy, som kombinerer egenskapene til slepebåter, isbrytere og patruljefartøy. Det er Admiralty Shipyards i St Petersburg som skal bygge de, med overlevering 2010. «Isbryterpatruljefartøyet» skal kunne bryte gjennom is med tykkelse opp til 1,5 meter. Konseptbildet viser et helikopterdekk og hangar, to containerbrønner akterut for rakett-utskytning (Akin til Club-K?) med fire hevbare utskytningsramper. Om det skal være raketter enten mot skips- eller bakkemål vites ikke. Videre viser det seg å være en bevæpning med mellomkaliber kanon på fremre dekk (sannsynlig en A-190 100 mm kanon). Dette «patruljefartøyet» er rigget og bevæpnet bedre enn mange korvetter, så det er nok vel så egnet som en korvett. Eller skal vi kalle det «Isbryterpatruljekorvett»? Uansett er dette et bevis på Russlands ønske om å markere styrke i Arktis, og vilje til å øve kontroll i området. Kilde: Janes Defence Weekly.

Einar Holst Clausen

Årets Norsk Militær Tattoo

«Ute og hjemme – I tjeneste for Norge»

Hans Majestet Gardens Musikkropp (3. Gardekompani).

Parade gjennom byen før tattoo-helgen er meget populært.

De norske veteranene Complete Drums og Intros Allstars.

Den finske flåttans musikkorps.

EINAR HOLST CLAUSEN

FOTO: FORSVARETS MEDIESENTER

Årets Tattoo var en hyllest til våre stadig tjenestegjørende soldater og de som venter hjemme. Det er imponerende å se de flotte kulissene og farge/lysettingen i Oslo Spektrum. Offisersbladet var vitne til et fargesprakende og musikalsk show i toppklasse. Her var det noe for hele familien, med drilloppvisninger, kor, sang, cheerleader-oppvisning, og et actionfylt innslag med Telemark bataljon. De kom dundrende inn i Spektrum med soldater, Leopard stridsvogn og CV-90! Et godt militært innslag i tråd med årets tema.

Tattoo-helgen startet med en parade i Oslo sentrum på torsdag, lukket matiné-forestilling for vernepliktige og skoleungdom på formiddag fredag, og påfølgende premiere-forestilling på kvelden. Så var det to forestillinger på lørdag og en på søndag. Alle forestillingene var mer eller mindre utsolgt! Nok en gang var det Hans Majestet Gardens 3. Gardekompani Musikk & Drill, som høstet størst applaus fra publikum. Men så er de jo også folke-eie.

Deltagere i år var: Knut Anders Sørum, retrosoul-stjerne vokalsolist, den finske flottans musikkår, Complete Drums og Intros Allstars, cheerleaderne NRC

Tigers, det polske The Representative Band of the Border Guard, Den svenske Marinens musikkår, Telemark bataljon, RAF Queen's Colour Squadron, The United States Army Old Guard Fife and Drum Corps, The Band of the Royal Netherlands Marechaussee, Oslo Filharmoniske Kor, HMKG 3. Gardekompani/Drill & Musikk, Forsvarets stabsmusikkorps, Marinemusikken, Das Musikkorps der Bundeswehr, Sjøforsvarets musikkorps, og Wachbataillon BMV (drill).

Offisersbladet gratulerer Musikkinspektøren og Tattoo-ledelsen med nok et fantastisk Tattoo! Her er noen bilder fra forestillingen.

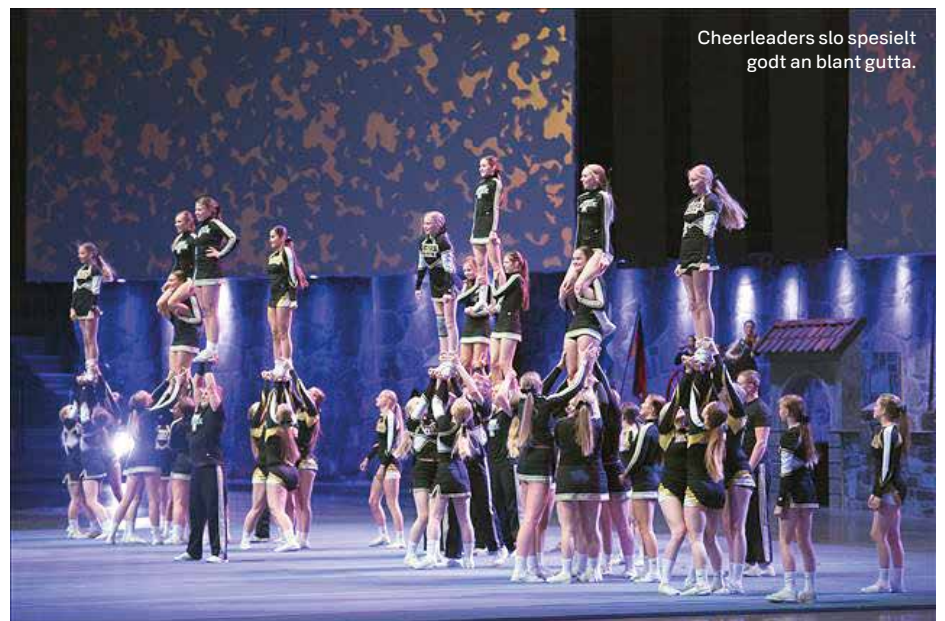
The United States
Army Old Guard Fife
and Drum Corps

The United States
Army Old Guard Fife
and Drum Corps

Telemark bataljon sto for en tøff presentasjon av avdelingen.

Cheerleaders slo spesielt
godt an blant gutta.

Den svenske marinens musikk-kor.

Das Musikkorps der Bundeswehr.

FAKTA

Norsk Militær Tattoo er et militær-musikkshow og arrangeres annethvert år i Oslo Spektrum av Forsvarets musikk.

Dette er Norges største innendørs-show med nesten 800 medvirkende fra inn- og utland.

Deltakerne er fra Forsvarets musikk sine profesjonelle musikkorps, fra utenlandske profesjonelle militær-musikk korps og Hans Majestetets Kongens Garde.

I tillegg deltar kor og artister fra andre kunstarter.

I 1994 ble første Norsk Militær Tattoo (NMT) arrangert i Vikingskipet på Hamar. NRK har de siste 12 årene kjøpt visningsrettighetene til forestillingene.

Hovedbildet: Forsvarssjefen takker av Robert Mood.

Mood takket av etter 39 år

Han har en lang og innholdsrik militærkarriere bak seg. Sist uke ble generaløytnant Robert Mood takket av ved NATOs hovedkvarter i Brussel.

**AV HANNE OLAFSEN OG FORSVARETS
MEDIESENTER (TEKST OG FOTO)**

Mandag 6. juni ble han formelt takket av i Natos militærkomite, og onsdag 8. juni ble Mood takket av som sjef for Militærmisjonen i Brussel i residensen til Norges ambassadør til Nato, Knut Hauge.

Blant de 90 frammøtte var forsvarssjefen, ambassadøren med kone og forsvarsråd Jan A. Olsen som leste opp brev fra forsvarsministeren.

– Jeg er sikker på at ordtaket «Old soldiers never die, they just fade away» absolutt ikke vil kunne knyttes til deg. Jeg er nemlig helt sikker på at allmennheten ikke har hørt den siste ytringen fra twitterkontoen #MoodRobert eller i andre kanaler. Både dine ytringer og din kompetanse vil være velkomne bidrag også i årene som kommer, sa statsråden via forsvarsråd Olsen.

– VEMODIG

Mood har vært sjef for Militærmisjonen i

Brussel siden 2014 og slutter formelt 31. juli. Dagen etter tar kontreadmiral Ketil Olsen over som ny sjef i Brussel.

– Det beste med jobben har vært muligheten til å jobbe med dagsaktuelle og viktige utfordringer i vekslingsfeltet mellom politikk og militærstrategi. I tillegg har det vært et utrolig godt og dynamisk miljø i vårt lille norske team fra Utenriksdepartementet, Forsvarsdepartementet og Forsvaret, sier Mood.

Generaløytnanten startet i Forsvaret i 1977, og nå slutter han for godt i det militære systemet.

– Det er vemodig, men også helt greit. Helt siden starten i 1977, og tross en «en jobb av gangen»-innstilling, har jeg jo visst at senest ved 60 er det tid for å finne på noe annet, sier Mood som ikke helt vet hva han skal gjøre nå.

– Jeg skal først ha ferie og vil bruke anledningen til å rette en takk til en fantastisk flott arbeidsgiver. Tusen takk for ni givende og utfordrende år i Nord-Norge,

ni år i utlandet og 21 i Sør-Norge, sier Mood.

– HØYT RESPEKTERT

Forsvarssjef, admiral Haakon Bruun-Hanssen, holdt en personlig tale til forsamlingen.

– Gjennom hele din karriere har du vist solid militær kunnskap og en forståelse av militær tematikk. Du har ofte vist politiske ferdigheter, og at du kan manøvrere i politiske miljøer, sa Bruun-Hanssen.

Forsvarssjefen omtalte Mood som en mann med prinsipper som aldri har vært redd for å formidle sine standpunkter.

– Du er og har vært en høyt respektert leder. Du har vært klar, ærlig og inkluderende mot dine yngre offiserer. Jeg er sikker på at din karriere vil fortsette, enten i privat sektor eller i politikken, sa Bruun-Hanssen og takket Mood for 39 års tjeneste i Forsvaret.

Formell avtakking av Mood av sjef for Militærkomiteen, Peter Pavel. Til stede var også viseadmiral Robert Davidson som er kanadisk militærrepresentant, men i denne sammenheng senior militære representant i militærkomiteen.

Mood sier det er vemodig å slutte i Forsvaret.

1. august overtar Ketil Olsen som sjef for Militærmisjonen i Brussel. Her får han god starthjelp av Robert Mood.

Forsvarssjef Haakon Bruun-Hanssen takker Mood for innsatsen gjennom 39 år i Forsvaret.

Trump kan svekke ve

Donald Trump ble som ventet republikanernes presidentkandidat. Vinner han valget i november går verden mye usikkerhet i møte. I verste fall kan den sikkerhetspolitiske grunnplanken svikte, og med den også Norges sikkerhet. Trumps valgkamp tar livet av den ene hellige kua etter den andre. Han vekker hoderysting i eget parti, men forventning i Moskva.

TEKST OG FOTO: TOR HUSBY

Amerikansk valgkamp var tema på et seminar i Atlanterhavskomiteen i april der Jan Arild Snoen (Minerva) og førsteamanuensis Hilde Restad (Bjørknes Høyskole) gikk Donald Trumps valgkamp nærmere etter i sømmene. På en nedlatende måte utfordrer kandidaten amerikansk konsensus om utenriks- og sikkerhetspolitikken som har vært ført siden den andre verdenskrig. Den skapte stabilitet i Vesten, demmet opp for sovjetisk ekspansjon, styrket de allierte, sikret økonomisk vekst og la betingelsene for den liberale verdensordenen. I tillegg ble USA den moralske lederen i verden og spredte sine verdier om frihet, demokrati og det frie marked globalt. Etter at den kalde krigen var vunnet i 1991 ble den nye konsensus at USA skal hindre at en ny utfordrer seiler opp – for eksempel Kina.

Donald Trump ønsker å ødelegge denne langvarige suksessen på flere grunnleggende måter som ikke lover godt:

SINT PÅ DE ALLIERTE

Hans sinne er ikke vendt mot USAs fiender, men mot landets allierte. De har sluppet for billig unna sine forsvarsforpliktelser og bør betale mye mer. NATO er dessuten en overflødig, gammeldags institusjon. De sikkerhetspolitiske garantier som USA i flere mannsaldrer har delt ut ser Trump som ren veldedighet som har gitt landet store økonomiske tap. Holdningene varsler om at USAs rolle i NATO kan bli sterkt redusert med Donald Trump i Det hvite hus. Høyst sannsynlig vil Trump også bruke mindre militærmakt om han vinner valget.

Han har en tendens til å se på USA som tryggere bak Atlanterhavet og la andre land kjempe sine egne kriger uten amerikansk innblanding. Dette minner litt om

”America First”-bevegelsen på 1930-tallet. At hans kategoriske sikkerhetspolitiske påstander er helt feilaktig affiserer ikke kandidaten som oftest svever nokså løsrevet fra fakta og lyver så det renner av ham.

Trump's holdninger skaper usikkerhet om hva han vil gjøre hvis litt periferer NATO-land, som for eksempel Estland, Latvia og Litauen, skulle bli utfordret av Russland. Trump mener at hans uberegnelighet vil være viktig i seg selv. Til nå har han bare hatt seg selv som utenrikspolitisk ”rådgiver”, bemerket Jon Arild Snoen, lett sarkastisk. 100 av Republikanernes utenrikspolitiske eksperter advarte i et åpent brev mot Donald Trump. At partiet hadde så mange eksperter på det området var også nytt for Snoen, fortsatt like sarkastisk.

Et nytt brudd på tradisjonell amerikansk tankegang er at Donald Trump ikke er interessert i USAs rolle som moralsk glo-

stlig sikkerhet

bal supermakt. Han vil også vinke farvel til den liberale verdensorden. I kontrast vil han bygge på den sterkeste rett. Som han en gang ropte: "I will grab and grab and grab". Da tenkte han på oljen. Donald Trump er ikke bare skeptisk til NATO, men også mot liberale handelsavtaler. Alle kinesiske varer risikerer å bli ilagt 45 prosent toll for å beskytte amerikanske produsenter, noe som kan utløse handelskrig. Han ser ikke på Kina som en sikkerhetspolitisk utfordrer, bare som en økonomisk trussel. Når han snakker om at han vil gjøre *America great again* tenker han i økonomiske termer.

PUTINS KANDIDAT!

Det er grunn til å merke seg at har han stor beundring for sterke motstandere, spesielt Vladimir Putin. Beundringen er gjensidig. Mens alle land foretrekkes Hillary Clinton som USAs neste president, er Russland det eneste land som ønsker seg Donald Trump i Det hvite hus. Med Trumps utenrikspolitiske krumspring i mente er dette nok så forståelig. Også andre diktatorer kan se lysere på fremtiden. Trump respekterte at det kinesiske kommunistpartiet slo ned på demonstrasjonene på Den himmelske

freds plass i Beijing i 1989 og at den unge diktatoren Kim Jong-un tok livet av onkelen Jang Song-thaek i Nord Korea i 2013. I retur har Trump fått positive uttalelser fra regimet i Pyongyang. Det hører med til Trumps tankegang at han er tilhenger av tortur, bl.a. "water boarding". Dette har ofrene fortjent, mener han. Slike ting må være rene himmelsendte gaver til Hillary Clintons valgkamp.

-Selv om han har fosset frem i nominasjonsvalgene er det slett ikke gitt at Donald Trump vinner presidentvalget. Valgbarometrene viser synkende oppslutning om Trump allerede tidlig på sommeren. Dessuten vender flere og flere velgere seg mot ham, fremhevet Hilde Restad.

FASCISME

Bekymrede toner høres fra alle hold. En av de mest bekymrede er Robert Kagan, forsker ved Brookings Institution, som uttalte seg i Washington Post i midten av mai. Kagan frykter at Donald Trump baner veien for fascismen i USA. Fascisme handler ikke om politikk, men om tyrannen. Lederen. Uansett problem kunne han løse det. Uansett trussel kunne han overvinne den. Det var unødvendig å forklare hvordan. Slik er det også med Trumps tilheng-

Jan Arild Snoen: Republikanernes utenrikspolitiske eksperter advarer mot Trump

ere. Deres troskap er overfor Trump og Trump alene. Det republikanske partiet bryr de seg ikke om. Han vinner dem ved å spille på frykt, forfengeligheit, ambisjoner og usikkerhet. Kagan sablet ned Donald Trump som en falsk milliardær og en ego-sentriker av den helt store sorten som utnytter velgernes frykt og fordommer.

-Fascismedebatten om Trump er ikke ny. Det er en del paralleller mellom Trump og fascisme man må være redd for, men man må reservere seg mot slike ting. Dette er ikke særlig fruktbart, sier Snoen til Offisersbladet.

VIL TRUMP MODERERE SEG?

-Mange har trodd at Trump vil roe seg ned etter hvert, men vanligvis varer det bare ett døgn før han gyver løs igjen i kjent stil. Men jeg er overrasket at det republikanske partiet samler seg raskere om Trump enn jeg hadde trodd. På den andre siden ligger han etter Hillary Clinton på opinionismålingene. Jeg gir begge kandidatene 25 prosent sjanse til å vinne. De mobiliserer sterke motkrefter. Valget i november handler om hvem man er *mot*, ikke hvem man er *for*, konkluderer Jan Arild Snoen.

Tordenskiold

– eventyrlig karriere og død til besvær

Peter Wessel fra Trondheim hadde en eventyrlig karriere i den dansknorske marinen før han ble drept i en duell. Så ble han glemt i nesten hundre år. I år er det 300 år siden han ble adlet og fikk navnet Tordenskiold.

TEKST: KNUT J STØVNE

København. Natten til 3 januar 1721. Det regner. En isende kuling står inn fra Øresund. I mørket glir en sjalupp med en grov kiste av furu inn mot kaien ved Holmens kirke. Seks skolegutter med lykter gir lys til underoffiserene som forsiktig bærer kisten inn i gravkjelleren under kirken. I kisten ligger de jordiske levninger av Peter Wessel Tordenskiold, en av datidens største sjøhelter. Kisten med det balsamerte liket skal bli stående urørt i gravkjelleren i nesten hundre år.

Nesten to måneder tidligere, den 12 november 1720, hadde korden til den baltiske adelsmannen Axel Ståel von Holstein gått inn mellom Tordenskiolds ribbein, gjennom lungen, inn i ryggraden og overskåret begge arterier. Viseadmiralen fra Trondheim blødde i hjel i løpet av få minutter. Duellen mellom de to fant sted ved den tyske landsbyen Gleidingen, sør for Hannover.

I lommen hadde Tordenskiold et lite portrett av kong Frederik 4. innrammet i diamanter. Denne gaven hadde kongen gitt til Tordenskiold året før, da han ble utnevnt til viseadmiral, bare 28 år gammel. Hvordan var det mulig for en kjøpmannssønn fra provinsen å gjøre en slik karriere i den dansknorske flåten? Og hvorfor fikk ikke sjøhelten er ærefull begravelse og det offisielle ettermålet han hadde fortjent?

UREGJERLIG OG HYPERAKTIV

Petter Wessel hadde utvilsomt helt eksepsjonelle egenskaper. Historiker Øystein Rian gir ham tilnavnet sjøkrigens Mozart. I bunnen lå hans personlighet. Djerv, spontan og impulsiv, vokste han opp i en tid hvor vold og slagsmål var en naturlig del av livet. Når krigen kom brukte han alle disse egenskapene til fulle. Kombinert med teft, taktisk forståelse og risikovilje, ble resultatet den kanskje dyktigste sjøoffiseren i sin tid. Det går en rekke historier fra Tordenskiolds barndom i Trondheim. Selv om lite kan dokumenteres, tyder mye på at den

unge Peter var en balstyrig og uregjerlig gutt, på grensen til å være hyperaktiv.

I 1704 kom kong Frederik 4. på besøk til Trondheim. Trondheim hadde stor betydning, både handelsmessig og kirkeleg, og var en viktig by å besøke for den eneveldige monarken. Oppholdet varte i over en uke. Da kongen igjen satte kursen sørover ble han, som skikk og bruk var, ledsaget av byens autoriteter et godt stykke på hjemveien. Fjortenåringen Peter skal ha vært med i dette følget. Første overnatting var i prestegården på Støren, den neste på Oppdal. Der vendte trønderne hjemover. Men Peter Wessel fortsatte. Og kom fram til København den 4 september 1704, etter en måned på reise, i eller i tilknytning til kongens følge. Det er i hvert fall slik den danske historikeren Caspar Peter Rothe fremstiller det i biografien han gav ut rundt 1750.

SKREV BREV TIL KONGEN

I Kongens by oppsøkte Peter en venn av familien Wessel. Peter Jespersen var fetter av Peter Dass og hadde trolig gått på skole sammen med Jan Wessel, Tordenskiolds far. Nå var han kongelig konfessionarius, det vil si kongefamiliens prest og sjelesørger. I Jespersen ligger trolig noe av nøkkelen til Peter Wessels eventyrlige karriere, i det minste starten på den. For sjelesørgeren hadde selvfølgelig kongens øre, og han har nok mer enn en gang lagt inn et godt ord for den unge trondhjemerer.

Etter det vi vet ble Peter satt til å arbeide i slottsprestens stall. Med Jespersens hjelp skal han der flere ganger ha fått kongen i tale. Sånn sett var han jo ikke en hvilken som helst stallgutt, men sønn av en av kongen oppnevnt rådmann i Trondheim. Selv om den unge Peter ikke hadde mye til overs for skolegang, var en skrivefor mann. I løpet av sitt korte liv skrev han mer enn tolv hundre brev og rapporter som i stor grad er bevart.

Det første brevet skrev han til kongen. I brevet, som er datert 28 mars 1706, ber han kongen om hjelp til å bli tatt opp ved

Sjøkadettakademiet – altså datidens Sjøkrigsskole. I det eneveldige Danmark Norge var det neppe den helt store rådsprosessen med tanke på opptak til offisersutdanning. Kongen tok selv de fleste avgjørelser på eget forogdtbefinnende. Peter følger opp med et nytt brev tre dager etterpå. Han blir ikke tatt opp som elev det året.

SKIPSDRENG PÅ SLAVESKIP

Etter to år i stallen hos slottspresten tar Peter hyre som yngste skipsdreng om bord på slaveskipet Christianus Quientus. Han overlever med nød og neppe den to år lange reisen til Afrika og Karribien. Da båten kom tilbake til København var 41 av det opprinnelige mannskapet på 67 døde.

Flere brev til kongen. Han minner blant annet monarken om at han hadde lovet Wessel en plass på akademiet. Kommandør Olav Bergersen skrev i 1925 et verk på mer enn tusen sider i to bind om Tordenskiolds liv. Her beskrives brevene, med diverse anbefalinger, i stor detalj. Men før han fikk et endelig svar la han ut på en ny tur. Denne gangen til Asia. Når han kom tilbake til Europa, etter 20 måneder i langfart, hadde han steget i gradene til tredjestyrmann. Bergersen skriver at dødeligheten på Ostindiafareren sannsynligvis var av samme omfang som på slaveskipet Christianus Quientus. Og da blir det gjerne noen raske opprykk. Tjue år gammel var Peter Wessel allerede en erfaren sjømann. Hjemme i Danmark/Norge hadde to ting skjedd. Kongen hadde skrevet "FIAT – Wessel" – latin for "la gå, la det skje" – på hans ansøking til Sjøkadettakademiet. Og, det hadde brutt ut krig mellom Danmark/Norge og Sverige.

OFFISERSEKSAMEN

Nå blir Peter sjøkadett, om så bare for en kort stund. Han tjenestegjør i sjøkadettkompaniet fra høsten 1710 til våren 1711. I februar skriver han på nytt til kongen og ber om å få kommandoen over en fregatt. Wessel føler seg utlært og klar til å underkaste seg offisers-eksamen. Var

det vanlig at kadetter kunne skrive brev direkte til Kongen på denne måten? Bergersen sier at det var det. Alle kunne i prinsippet det. Kadettene på Sjøkadettakademiet kunne således be om å få ta eksamen når de selv syns de var klare. Det var dyktighet og ikke tjenestetidens lengde som var avgjørende.

Det er ikke dokumentert at Wessel gikk opp til eksamen. Som nevnt, krig var brutt ut og i krig blir ikke alle bestemmelser like nøye overholdt. I midten av juli 1711 ble i hver fall Peter Wessel utnevnt til underløytnant sammen med to andre kadetter og en skipper. Selv etter datidens forhold var hans maritime karriere nesten utenkelig. Som en målestokk på det kan nevnes at de to kadettene han ble underløytnant sammen med ikke ble premierløytnanter før i september 1719, fem måneder etter at Tordenskiold hadde blitt utnevnt til viseadmiral.

BRILJERTE I KRIG

Som i mange andre kriger får unge, dyktige og ambisiøse menn en arena hvor de kan bevise sine evner. Peter fikk en flying start på sin karriere. Etter nesten fire år på sjøen, under meget utfordrende forhold, hvor han avanserte fra yngste dekksgreng til tredje styrmann, hadde

Våpenskjoldet til Petter Wessel Tordenskiold.

Peter Wessel et stort fortrinn i forhold til sine kadettkamerater. Skipene han tjenstegjorde på var i følge Bergersen utrustet fullstendig som krigsskip. Wessel hadde derfor alle muligheter til å perfektionere seg i de fleste ferdigheter som betød noe for en sjøoffiser på den tiden.

Den niende september 1711 får løytnant Peter Wessel kommandoen over snauen Ormen i Langesund. Dette markerer starten på hans løpebane som selvstendig sjef. En snau var et av datidens minste krigsskip, 36 fot langt og med et mannskap på 46. Ormen hadde fem kanoner. Året etter fikk Wessel kommandoen over Løvendals Galei, en nybygd fregatt, 28 meter lang, med 15 kanoner og et mannskap på 100 sjøfolk og 50 soldater.

Wessel representerte en offensiv tankegang som manglet hos mange av datidens dansknorske sjøoffiserer. Han lot ingen anledning gå fra seg til å påføre de svenske fiendene tap. Å gå i konvoi for å beskytte handelsskip mislikte han sterkt. Høsten 1712 går han løs på en flåte med svenske transportskip. Han brenner og kaprer i et slikt omfang at det går gjetord om ham i København. Kongen utnevner ham til kapteinløytnant, knapt 22 år gammel.

FOR KRIGSRETT

De neste ti årene deltar han i en rekke mer eller mindre berømte sjøslag i rammen av den store nordiske krig, og får en høyere og høyere stjerne, spesielt hos kong Frederik. Men han får også mange uvenner. Ikke bare hos fienden. Sommeren 1714 ble han stilt for krigsrett etter å ha angrepet en overlegen svensk fregatt som påførte Løvendals Galei nesten ubotelige skader. Han ble frikjent og gikk rett til kongen og bad om å bli forfremmet til kaptein. Hvilket han ble, i desember 1714.

1715 var et godt militært år for kaptein Wessel. Han erobret den legendariske svenske fregatten Hvita Örnen, døpte den om til Hvide Ørn, og fikk etter hvert kommandoen over fartøyet. Med Örnen utviser han et overlegent sjømannskap i en rekke dristige manøvre som ingen hadde sett maken til. Historiker Øystein Rian skriver at han "legger for dagen en kreativ intelligens i kombinasjon med en skarp taktisk forståelse og lynrask improvisasjon".

I februar 1716 blir han adlet av kongen og gitt navnet Tordenskiold. Fredrik den 4. utstedte bare 62 nye adelspatenter på 31 år. De fleste mot betaling. Bare seks adelsbrev ble gitt for store tjenester. Tordenskiold var en av dem. Dette setter adlingen i sitt rette perspektiv.

DYNEKILEN

Et av de mest berømte sjøslagene fra historien om sjøhelten er slaget i Dyne-

kilen, hvor Tordenskiold setter den svenske forsyningsflåten som skal støtte Karl 12s angrep på Norge ut av spill. Klokka seks om morgenen den 8 juli 1716 glir to fregatter, to kanonprammer og tre galeier, inn den smale fjorden. Innløpet er fem kilometer langt. På det smaleste er fjorden under 100 meter bred. Svenskene har ankret opp mer enn 20 fartøyer innerst i fjorden, deriblant åtte galeier og åtte handelsskip med proviant og andre forsyninger.

Klokka sju er flåten helt inne ved havnen. Tordenskiold tar seg inn til land, går opp på en høyde, og får et overblikk over havnen og fiendens posteringer. Hverken han eller noen av de andre skipssjefene har vært i Dynekilen før.

Kampen raser i flere timer. Kanonene drønner. Røyken legger seg mellom de høye skråningene. Svenskene har både kanoner og infanteri på land, og disse må nøytraliseres for å innkassere seieren. Under ledelse av Michael Tønder fra Kristiania stormer nordmennene holmen hvor svenskene hadde sine kanoner, og setter disse ut av spill. Nitti prosent av mannskapene under Tordenskiolds kommando var nordmenn. Vi må kunne anta at de var ekstra motivert med tanke på å stoppe Karl 12. angrep på fedrelandet. I følge Rian kjempet de i hvert fall glimrende.

Rundt klokken ett hadde den svenske sjefen fått nok. Schoutbynacht (kontre-admiral) Strömstjerna strøk flagg og kommandotegn. Admiralen var selv skadet og rømte, som de fleste av sine undergitte, i land. Svenskene hadde tapt. Tordenskiolds styrke erobret til sammen tretten svenske fartøyer, deriblant fem galeier og fem handelsskip. Resten brente svensken selv opp.

KARRIEREN

Skal vi driste oss til å konkludere rundt årsakene til Peter Wessels eventyrlige karriere, synes følgende faktorer å være avgjørende. For det første måtte han ha hatt helt eksepsjonelle personlige egenskaper, både taktiske og lederskapsmessige. Når disse ble kombinert med erfaring fra sjøen fikk hans talent slå ut i full blomst. Gjennom hele sin karriere la Wessel meget stor vekt på etterretningenes betydning i krig. Han brukte også mye tid og krefter på å sette sammen gode mannskaper, og å velge de rette lederne under seg. Disse to faktorene ser ut til å forsterke hans suksess. For det andre hadde han, gjennom Peter Jespersen, opprettet en direkte relasjon til den eneveldige kongen i København. Som nevnt kunne kongen forfremme nesten hvem det skulle være til nesten hva som helst, av og til på relativt tynne grunnlag. Noen av Tordenskiolds forfremmelser var nærmest som premier å regne. Og for det tredje var det krig. Og i krig belønnes militære talenter som oppnår suksess på slagmarken med høyere grader.

ETTERMÆLET

Så gjenstår spørsmålet om hvorfor han ikke fikk en ærefull begravelse og annerkjennelse etter sin død. Liket av Tordenskiold ble liggende i gravkjelleren i Holmens kirke i nesten hundre år. I 1819, på ordre fra kong Frederik 6, ble levningene flyttet opp i en marmorsarkofag i kapellsalen i kirka. Men ikke før den 12 november i 1995, 275 år etter hans død, ble det lest gravferdsritual over ham.

Det kan pekes på flere årsaker til denne lemfeldige behandling av den store sjøhelten. Som nevnt hadde Tordenskiold mange uvenner innen egne rekker som så

Tordenskiold sin skips-kiste.

med misunnelse og sjalusi på hans raske karriere og hans forhold til kongen. Om de ikke fikk has på ham når han levde, kunne de få sin hevn når han var død. Når Den store nordiske krig var over og Tordenskiold dro på sin reise i Europa, hadde han signalisert at han kanskje kom til å søke tjeneste andre steder. Hans ettermæle ble ikke prioritert av kongen. Det viser at forholdet mellom de to hadde vært av forretningsmessig art. Kongen belønnet Tordenskiold for suksesser i håp om at det skulle utløse nye. Nå var han død og kunne ikke gjøre mer for monarken.

Også måten sjøhelten døde på bidro til levningenes lange opphold i gravkjelleren. Duellering var forbudt i følge dansk lov, fastsatt av kong Christian 5. Å dø i en duell ble regnet som selvmord. I loven av 1683 står det at "Ingen som omkommer i nogen Duel, Hovedmand eller secund, maa enten i kirken eller paa Kirkegaard begraves". For de som ikke ønsket at Tordenskiold skulle få et rettfærdig ettermæle var kanskje dette en kjærkommen lov. En lovbestemmelse som rettfærdiggjorde at han kunne bli glemt. Hans bo ble ikke oppgjort før det hadde gått 38 år etter hans død.

Men kanskje var den viktigste årsaken at Peter Wessel var norsk. Dermed var han mindre egnet som symbolsk samlingsmerke for danske myndigheter, som også var på konstant vakt mot norsk separatisme. En hyllest av den norske sjøhelten kunne bli farlig dersom det fikk utvikle seg til at Tordenskiold ble et symbol for norsk selvstendighet. Historiker Øystein Rian peker på det faktum at det ikke var før Norge og Danmark hadde skilt lag, at danske myndigheter tok sjansen på å flytte Tordenskiolds lev-

ninger fra gravkjelleren til kapellsalen. Etter 1814 innebar dette ingen risiko. Tvert i mot kunne en ikonisering av sjøhelten bidra til å svekke den norske lojaliteten til unionen med Sverige. Og det var selvfølgelig i dansk interesse.

I den folkelige tradisjon både i Danmark og Norge er imidlertid Tordenskiold en stor helt, fra sin død til i dag. Enten han

er guttebokhelt eller pryder danske fyrstikkesker lever hans ry i beste velgående. I 1933 utropte den franske marinehistorikeren Pierre-Jacques Charliat Tordenskiold til et av de tre største taktiske geni i sjøkrigshistorien. Vi må anta at de to andre var Nelson og de Ruyter.

Tordenskiolds forskjellige signaturer alt etter hvor i livet han befant seg.

Frigjøringsdag og veterandag med verdige markeringer

I dag har det faktisk blitt slik at veteranmarkeringene får mer oppmerksomhet enn selve frigjøringsdagen. Frigjørings- og Veterandagen den 8. mai ble markert med verdige markeringer i alle våre kommuner, spesielt i forsvarskommunene.

Stortingspresident Olemic Thommessen holdt talen på Retterstedet.

Forsvarets politiske og militære ledelse, veteraner og inviterte gjester under seremonien.

Forsvarsminister, leder av Utenriks- og Forsvarskomiteen, Stortingspresidenten og Forsvarssjefen ankommer.

EINAR HOLST CLAUSEN

BFO og Offisersbladet konsentrerte seg om hoved-markeringen på Akershus festning denne søndagen, men har også lånt noen bilder fra Forsvarets bildearkiv, fra flere markeringer i landet.

Regjeringen/Forsvarsdepartementet og Forsvarets ledelse skal ha ros for et prikkfritt arrangement på Akershus festning. Det seremonielle og alle andre aktiviteter på festningsområdet denne dagen har funnet sin plass, og utover dagen er det et yrende liv på hele området. Et strålende vær, H M Kongens Gardes drilloppvisning, og Kong Haralds tilstedeværelse, er sikkert noe av grunnen til dette.

Men denne dagen inneholder så uendelig mye mer. Etter flaggheis klokken 08:00, kom den flotte seremonien der Stortingspresidenten legger ned krans på Retterstedet, med

Både gamle og unge veteraner var til stede denne dagen.

blant andre Forsvarsminister, Forsvarssjef, sjef FOH, mange lands forsvarsattacheér, og ikke minst gamle som yngre veteraner til stede.

Ved kai lå fregatten KNM Fridtjof Nansen med åpent skip. I Ridehuset kunne publikum høre veteraners egne historier og Heimevernet markerte sine 70 år med egen utstilling. Kranse- nedleggelse i Minnelunden over alle våre falne, er også meget verdig. Leder av Utenriks- og Forsvarskomiteen holdt talen. To helikoptre fra 720 skvadron sørget for at Forsvarsminister og Forsvarssjef med flere, kom seg kjørt ut til Bygdøyenes, der de la ned krans på Krigsseilermonumentet. Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide tok senere imot spreke veteraner på sykler, «På hjul med veteraner», som hadde syklet til festningsplassen fra Bæreia veteransenter i Kongsvinger. Ut over dette, hadde veteranorganisasjonene telt med informasjonsmateriell, Heimevernet

Garden hører så absolutt hjemme på Frigjørings- og Veterandagen.

Kransene til minnesmerkene bæres av gardister.

Forsvaret hadde flere informative stands på festningsplassen.

Også statuen av Max Manus ble bekranset. Hans familie var til stede.

Veteranene la selv ned krans på respektive minnesmerker.

HM Kongen la ned krans ved Nasjonalmonumentet.

hadde eget område med materiell og personell fra Sjøheimevernet og innsatsstyrkene. Barna fikk også gratis saft og pølser av HV-soldatene, før og etter innsatsen i strikhhopp/husken rett ved.

Siste store post på programmet var HM Kongens kransenedleggelse på Nasjonalmonumentet, etterfulgt av Statsministerens tale, soldatens tale, og ikke minst medaljeseremonien, der en rekke offiserer/soldater mottok sine medaljer og æresbevisninger. Den høyeste æresbevisning/medaljetildeling denne gang gikk til fenrik Espen Haugeland. Han ble tildelt Krigskorset m/ sverd av HM Kongen, fordi han i Afghanistan i 2004, uten hensyn til sitt eget liv stupte inn i en folkemengde og overmannet en mann som bar på en ferdig rigget bombe. Han reddet med sitt heltomot livet til medsoldater og sivilbefolkning. Soldater fra Forsvarets spesialstyrker fikk sine medaljer i en skjermet seremoni tidligere på dagen.

Alt i alt ble det en fantastisk Frigjørings- og Veterandag på Akershus festning!

Fra minnemarkering andre steder i landet

FOTO FORSVARET

De fremmøtte sang nasjonalsangen utenfor Bodø Domkirke under Frigjørings- og veterandagen.

Fra minnemarkering ved GSV Finmark.

To Bell helikoptre flyr over veteranmonumentet under hyllest og minnemarkering i Bardufoss.

Veteraner på hjul syklet Kongsvinger-Oslo og ble tatt imot av FMIN Ine ERIksen Søreide.

Espen Haugeland mottok Krigskorset med sverd. Foto Offisersbladet

Av John Berg
Forsvarsanalytiker

NERVEKRIG I ØSTERSJØEN

Close encounter.

US Navy Arleigh Burke-klasse jageren USS Donald Cook, som 11. april ble utsatt for svært nærgående oppmerksomhet fra to russiske Sukhoi Su-24M Fencer kampfly i internasjonalt farvann i Østersjøen, er en av de fire jagerne i Burke-lassen som inngår i NATOs begynnende forsvar mot ballistiske missiler. Dette var trolig årsaken til at russerne markerte blant annet ved at en av Fencer'ne, forøvrig uten våpen, fløy meget nær mens et polsk helikopter sto til refuelling på akterdekket på Cook. Øvelsen med det polske helikoptret måtte avbrytes. US EUCOM (US European Command) beskrev flygingene som "several close interactions" og "multiple, aggressive flight maneuvers" ... "within close proximity".

Dagen etter dukket et russisk Kamov Ka-27PS redningshelikopter opp og passerte meget nær Cook flere ganger, åpenbart for å fotografere. Førte minutter senere kom igjen to Fencer'e, åpenbart fra den russiske enklaven Kaliningrad, og gjennomførte 11 simulerte angrep på kloss hold. Da Ukraina-krigen var på sitt heteste i 2014, seilte Cook i Svartehavet og ble da utsatt for lignende nærgående fra Fencer'e.

Nervekrigen i Østersjøen fortsatte da en Sukhoi Su-27 Flanker jager manøvrerte meget nær et US Air Force RC-135W Rivet Joint overvåkingsfly i baltisk, internasjonalt luftrom. Russerne har kommentert at manøvrene var helt regulære. (Thomas Newdick, Combat Aircraft juni 2016)

NYE BOMBEMAKERE

ISIL har raketter.

Opptak som har havnet på nettet og på TV, hevdes å vise bombemakere fra minst syv nasjoner, i ferd med å utvikle og bygge forskjellige typer våpen og bomber. Ingen av bombemakerne gjør forsøk på å skjule seg, så opptakene har åpenbart vært ment å bli holdt interne, trolig for instruksjon.

Et opptak som er blitt vist på Sky News viser en air-to-air missil (type ikke identifisert) som blir åpnet, der det termiske batteriet mangler. Dette indikerer at terrorister kan skifte slike komponenter, og underbygger IS' påstander om at de nå er i stand til å skyte ned luftmål. Dette kan synes å åpne for at russiske Flight 9268, som havarerte i Sinai 31.10 i fjor, kanskje ikke ble ødelagt av en bombe ombord men at flyet kan ha blitt skutt ned med en SAM (surface-to-air missile) eller en air-to-air missil modifisert for bakke-utskyting. Opptaket synes å ha blitt erobret og gitt videre til Sky (og naturligvis til e-tjenester) av FSA (Free Syrian Army).

I følge Sky lå det reneste "universitet" for bombemakere ved Raqqa. Her skal det ha blitt utviklet blant annet fjernstyring av bombebiler. For å unngå elektronisk deteksjon skal det ha blitt brukt utstillingsdukker utstyrt med varmekilder for å narre varmesøkende kameraer. Teknologien synes å peke mot bruk utenfor Midtøsten og fortrinnsvis i byer. Når slike opptak kommer i e-tjenesters og medias hender, indikerer det selvsagt at det finnes enda flere opptak, for instruksjonsformål. (Eye Spy nr. 101 2016)

VERDIKAMP I ISRAEL

Tunneller i alle størrelser på kryss og tvers.

Foran en mulig ny krig i sommer med Hamas, og kanskje Hizbollah og til og med IS, foregår en hard makt- og verdikamp rundt det israelske forsvaret IDF (Israel Defence Forces). 5. mai, som er den israelske Holocaust-dagen, advarte IDF's nestkom-

manderende, generalmajor Yair Golan, i en tale om at holdninger som kan minne om de som førte til Holocaust viser tegn til å spre seg i Israel. Det er senere kommet frem et lydopptak der Golan for ti år siden, da han var sjef for Judea og Samaria-divisjonen, i en tale til nye rekrutter sa at i strid kan det være nødvendig å utsette soldater for risiko for å spare palestinske sivile.

Golan og den øvrige militære ledelse støtter at en IDF-soldat skal rettsforfølges for å ha skutt en liggende, uskadeliggjort palestiner som hadde angrepet med kniv, fordi soldaten angivelig trodde at han kunne ha en bombe. 20. mai avsatte statsminister Benjamin Netanyahu forsvarsministeren, den moderate, godt likte og militært erfarne Moshe Ya'alon, og erstattet ham med den ytterliggående Avigdor Lieberman. Ya'alon var kjent som en sterk forsvarer av militære sjefers rett til å gå ut offentlig med ikke-ideologiske situasjonsanalyser. En rekke tidligere toppsjefer og e-sjefer har gått ut mot regjeringens linje overfor palestinerne.

Samtidig har Hizbollah erklært at de har gravd tunneler fra Sør-Libanon og inn i Israel. Israel på sin side hevder at 95 prosent av sementen som går via israelsk territorium og inn i Gaza, til sivil gjenoppbygging, blir konfiskert av Hamas og brukt til tunneler, bunkere etc. Siden oktober 2015 og ut mai har israelerne sluppet inn nærmere 5 millioner tonn sement. Israel forbereder seg militært og styrker også sivilforsvaret i påvente av en kommende krig. IDF fortsetter å utvikle kontakter. I øvelse Iniohos 2016 fra Andra-vida flystasjon i Hellas i april deltok greske, israelske og amerikanske kampfly.

De første meldingene i israelske media går ut på Lieberman har slått an en moderat tone i de første konferansene med forsvarsledelsen.

SVÆR MINI-UBÅT

Boeing lanserer nå sin Echo Voyager, en 15,5 m lang, 50 tonns UUV (Unmanned Underwater Vehicle) ubemannet mini-ubåt som kan gjøre 8 knop og dykket til 3000 m. Rekkevidde oppgis til 6500 naut. mil og Echo Voyager kan medbringe en lastemodul på 9,1 m. Den skal kunne gjennomføre tokt på 180 døgn. Echo Voyager kan operere uten moderfartøy, rett fra kai og ut på tokt og så hjem til kai igjen. (Grace Jean, Jane's International Defence Review, mai 2016)

Boeing Echo Voyager.

Kun
89 kroner
i måneden

REIS TRYGT MED HELE FAMILIEN

som medlem av BFO

Er du medlem av BFO? Da får du en bonus: Kollektiv reiseforsikring i Europeiske gjennom If. Sjekk disse vilkårene:

- Gjelder både tjeneste- og fritidsreiser
- Dekning i hele verden – også midlertidig stasjoneringsssted
- For deg og hele familien din i inntil 60 dager

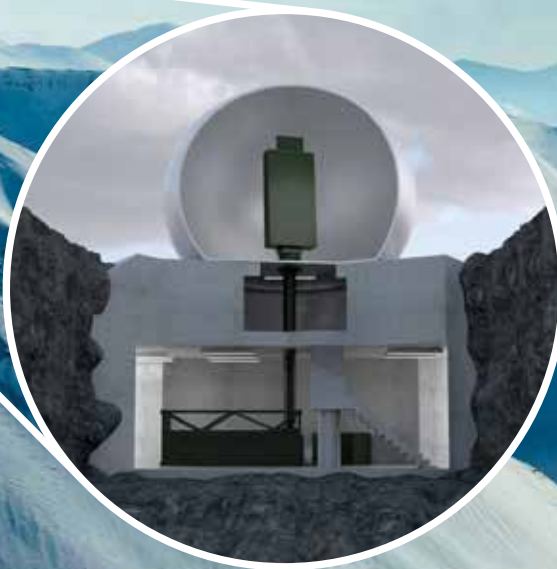
Vil du vite mer om kollektiv reiseforsikring?

RING FP PÅ TELEFON 21 07 57 40

Rolig, vi hjelper deg.

EXTENDED **AWARENESS**

The GIRAFFE 8A is a recent extension to Saab's world-class line-up of surface radar systems. This 3D long-range air surveillance radar system is designed for the highest level of situational awareness and ballistic missile defence – in any climate. The GIRAFFE 8A provides exceptional range and multi-role capabilities, combined with operational flexibility that allows you to virtually look into the future.

With our more than 60 years of innovative radar development you can rely on Saab's *thinking edge* to provide the capabilities needed to meet future threats and requirements.

www.saab.com

GIRAFFE 8A – a member of Saab's world-class line-up of Surface Radar Solutions.

SAAB